

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitlér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvmdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Husvétkor.

Föltámadott, halleluja!

A világ egyik végétől a másikig
milliók ajakáról e szent ének hang-
jai szállanak föl a mindenség Urá-
hoz a szent napon, melyen az em-
bertől született Isten fia kilépett
a sírból és legyőzte a halált. Az *eszmé* megtes-
tesült, az *elv* diadalt aratott, az *ige* uralkodik az
egész világon. A *rossz* nem győzedelmeskedhetik,
mert a *jó* még a koporsóból is kitör és eget hódít
magának.

A lélek magába száll és leteszi egy perere
a mindennapi élet gondjainak súlyos terhét, a
szünetedések gyermeke elfelejti szive kesergő bá-
natát, a nyomorgók ajakán elnémul a panasz és
a jelen sötét képei láthatatlanokká lesznek egy
szébb jövő reményének sugárzó dicsfényében.

Föltámadott, halleluja!

Örvendjünk, mert mi is föltámadunk!

Nem üres szó, nem hiu remény ez, hanem
a világ örök törvénye, mely egy szébb jövőnek
szolgál biztos zálogául, örök igazság, mely biz-
tató sugárt vet a csüggedés sötét éjszakájába,
örök vigasz, mely a legnagyobb bánat és szen-
vedések között édes megnyugvást ad az egész
emberiségnek, megáldott írt, mely a földről az
égbe vezet.

Hisz a föltámadás igazságába vetett hit nél-
kül nagyon sokszor megszakadna a nemesen érző
szív és az örület martaléka lenne a fenköltén
gondolkodó ész! Ha látjuk az élet küzdelmeiben
a nyomort, mit gyakran a becsület válla hord és
ezzel szemben a földi javakban dús gazságot, ha
látjuk, mint rántja ki a tudatlanság az ész alul
a talajt, ha látjuk a szemétől megfosztott igaz-
ságot, a föld porába tiprott erényt, a dühöngő
önkényt, a gonosz ravaszság és önzés önhitt mo-
solyát, a más vesztén hízó rágalmat, a kaján
irigység torz fejét, a ledér feslettség vad orgiáit:
mi lenne a világból, az emberiségből, ha nem a
föltámadás igazságába vetett hit állana a mérle-
gen? Föllázadnának az emberi szív alvó szörnye-
tegei és a társadalmi élet tengerárjából föltörne
a fenékvíz és fölhózná iszapját: az erősebb jogát,
a rombolást, mely egy pillanat alatt szétdulná
mindazt, amit a gondolkodó agy és érző szív év-
ezredekken át üdvöset, boldogítót alkotott.

S mégis sokan vannak a világon, kik talán
csupa nyegleségből, vagy talán megcsömörödvé
tudástól és földi gyönyöröktől, csak gúnymosolyt
tartogatnak a föltámadás hite számára.

Pedig a nagy mindenség örökkévalóságának,
a szerves világ állandóságának: az újjászületés,
a föltámadás képezi alapelvét. E nélkül megsem-
misülnének az elemek és nem állhatna ellent a
rombolás erejének semmi és senki. Ez alaptör-
vény alárendeltje az egész természet és annak
minden eleme és paránya. S ami áll a termé-
szetről és a természet elemeiről és parányairól:
áll az a népekről, az államról, a családról, az
egyegy emberről is, mert egy és ugyanazon tör-
vény és elv uralkodik felettük, egy a létfeltéte-
lük. Csak az alak változik, az anyag megmarad!

Vegyék kezükbe a kételkedők a világtörténe-
lem tanúságokban gazdag lapjait és azok el fog-
ják oszlatni a tépelődő kételkedés sötét boruját.
Sokratest megölték, Athéne száműzte legnagyobb
fiát, az Isten fia meghal a keresztfán: a világ-
boldogító eszmék hőseinek dicső példái hirdetik
a föltámadás igazságát! Erről suttog a Muhi
pusztán fölszálló szellő, a virágok Mohács síkján,
a repkény Korvin várának mohos falán, ezt hir-
deti Kont, Zrinyi, Frangepán, Hunyadi kiomlott
vére, erről tesznek tanúságot a magyar ujkori
szünetedéseinek szomorú Golgothája: Aradnak meg-
szentelt hantjai.

Az eszmék világában nincsen halál. Oh, mert
a honszeretet, a szabadság, a bölcsesség, az ész,
a szeretet vallása, az igazság és erény megfe-
szíthetők, de meg nem ölhetők, vértanukká lehet-
nek, de meg nem halnak, hanem újjá születnek
és föltámadnak! Az igazság túléli a hazugságot,

az erény az erkölcselenséget, a becsület a becs-
telenséget. *Az eszmé nem hal meg, az eszmé örök!*

Ne férjen hát az élet küzdelmeiben, ha a
földi lét sötét árnyai, a szenvedések, látogatnak
sziveinkhez a csüggedés, ne ölje ki belőlünk a
nemes eszmék kultuszát, a hitet, a tetterőt semmi.
Hisz nincs oly nagy kő, mit le ne gördithetne a
Mindenhátó ereje, nincs oly mély sír, melyből ki
ne törhetne a magasztos eszmé. Szünetedések kö-
zött se veszítsük el szívünknek szent hitét, hogy
a rossz nem győzedelmeskedhetik sohasem, mert
az üldözött, az agyongyötört, a megfeszített jó,
még a sír éjjeléből is kitör és föltámad!

Borus napjainkban világoljon előttünk égő
Pharosként a hit: *ha az idők betelnek, újra eljövök.*
Ez lesz a hajnal, ez lesz az élet, ez lesz a föl-
támadás! A sötét felhők eloszlanak majd egünk-
ről, a nap újra ragyogni és éltetni fog. A ke-
sergő bánatból ujjongó öröm, a rideg enyészetből
éltető föltámadás, a halálból újra élet lesz.

Föltámadunk!

A föltámadás megáldott ünnepén lángoljon
fel hát minden szívből a honszeretet, az igaz
vallásosság, a tetterő és a kötelesség teljesítésé-
nek szent érzete. Hisz előttünk egy nemzet sorsa
áll s azért zengj, tégy, csatázz, kinek mint adák
az istenek, hogy oltárai e hazának füstöljenek.
Mindenképp töltse be híven helyét, melyre az isteni
gondviselés helyezte. Mert igaz ugyan, hogy nagy
lángelmék teszik nagygyá a nemzetüket, de csak
ugy, ha a nemzetek e rendkívüli szellemeket föl-
veszik vállaikra és alattuk egy testté egyesülnek
egy nagy célra. A nagy szellemek is csak ugy
munkálkodhatnak sikeresen, ha az egyesek, le-
gyenek még oly parányiak, az ösvényt, melyen
járniuk kell, hangyaszigorral megmun-
kálják!

And with God be the rest! Istennél legyen
a többi. A föltámadás szent igazságába vetett erős
hittel, bizva, remélve zengjünk hát: föltámadott,
halleluja! Boruljunk le a világ, megfeszített, meg-
ölt, de dicsőségteljesen föltámadott szent Meg-
váltója — az örök szeretet — előtt és imádkoz-
zuk el a Szózat lánglelkű költőjének fohászát:

Isten segíts! országot Istene!

Ruházd fel áldásoddal e hazát,

Hogy mint az őskor boldog édene,

Dúsan virítson bércen, síkon át! . . .

Don Carlos.

Sorsjegyek sorsa.

Oszták szomszédainknak ugy tetszett, hogy
minden bevezetés nélkül törvényt hoztak a sors-
jegyek forgalmának megszorítására. Nehogy ve-
lük szemben a rövidébet huzzuk, mi magyarok
is kénytelenek voltunk követni példájukat. A mi
törvényhozásunk e hó 12-én szavazta meg egy-
hangulag a *nyereménykölcson-kötvények és igérvény-
jegyek* forgalmáról szóló törvényjavaslatot.

Az új törvény megokolására közgazdasági
tekinteteket hoznak föl. Hiszik, hogy a nyereség
után szomjazó tőkék majd szolidabb és haszno-
sabb papirokat fognak keresni s az állami és
municipális kölcsönök könnyítésére törekedni.

Magában véve egy kis kellemetlenség és bo-
szantás az egész, egyéb semmi; legfőlebb arra jó,
hogy gazdasági önállóságunk további fejlesztésé-
nek szükségét újból is szőnyegre hozta s a vám-
szerződés megújítása alkalmával majd lehet hivat-
kozni arra a szeretetreméltó modorra, mellyel a
Lajthán túl bennünket traktálnak.

A törvény közérdekű intézkedései, melyeket
tudni kell, a következők:

A magyar állam által kibocsájtott sorsjegyek
Ausztriában, valamint az osztrák állami sorsjegyek
Magyarországon, illeték, bélyegzés vagy bármi-
féle más korlátozás nélkül ezután is oly szabadon
fognak forogni, mint ezelőtt. Tehát az állami
sorsjegyeket a törvény se itt, se túl nem érinti.

A Magyarországon intézetek vagy magánosok
által kibocsájtott sorsjegyek ezentúl csak a hazá-
ban foroghatnak szabadon. Ellenben ezek jövőre
az osztrák területről ki lesznek zárva, kivéve

mégis az 1889. jan. 1-ig kibocsájtott ilyen inté-
zeti és magánsorsjegyeket, csak hogy ezeket ápril
13-tól ápril 28-ig az osztrák hatóságok bélyegei-
vel kell ellátni, különben ezek is ki lesznek zárva
az osztrák terület forgalmából.

A sorsjegyek illeték bélyegzése a buda-
pesti fővárműhelyben 13-án kezdődött s e hó 20-áig
tart. A hivatalos lap 12-iki száma közölte ez iránt
a hirdetményt. E szerint hatféle magyar sorsje-
gyet kell bélyegeztetni; még pedig: a Keglevich-
sorsjegyet, az 1859-ben kibocsájtott budai s a
vöröskereszt-sorsjegyeket, a magyar jelzálghitel-
bank százforintos nyereménykötvényeit, a bazilika-
és a „Jósziv“ sorsjegyeket. A *lebélyegzés ingyenes*
s aki elmulasztja, kárt vall annyiban, hogy a bé-
lyegzés nélküli sorsjegy ki lesz zárva az osztrák
forgalomból s e miatt az itthoni piacon is veszt-
teni fog értékéből. *Aki tehát e sorsjegyeket nem
akarja eladni, teljesen nyugodt lehet. Le nem bé-
lyegzett sorsjegyei teljesen érvényesek és továbbra is
rész vesznek minden sorsolásban.* Ellenben, aki ily
sorsjegyeket bármikor a jövőben el akar adni,
az jól teszi, ha azokat az osztrák bélyeggel el-
látatja, mivel a nevezett magyar sorsjegyek
Ausztriában csak ugy hozhatók forgalomba, ha el-
vannak látva az osztrák bélyeggel. A lebélyeg-
zésre benyújtott sorsjegyekről kimutatást kell ki-
állítani s aláírni. Föl kell jegyezni a sorsjegyek
nevét, névértékét s számaikat is. A lebélyegző bi-
zottságnál krajcárjával lehet hozzá nyomtatott
ívet kapni. Aki tizenötél kevesebb sorsjegyet
bélyegeztet le, egy példányban állítja ki a lisztát;
több sorsjegynél két példányban. S a lebélyegzés
a jelentkezés sorrendjében történik. A tulajdonos
vagy azonnal visszakapja sorsjegyeit lebélye-
gezve, vagy ha több sorsjegye van, elismervényt
kap és sorsjegyeit másnap válthatja vissza.

Osztrák papiroknak magyar lebélyegzésére
nézve, minthogy a törvény csak pár nap mulva
lép életbe, még nem jelent meg a miniszteri uta-
sítás. Majd abból a vidéki sorsjegy tulajdonosok
is teljes tájékozódást fognak merithetni. Termé-
szetes, hogy az eljárás körülbelül a fentiekhez
hasonló lesz.

Ezentúl tehát külföldi sorsjegyek ki vannak
zárva a magyar érték-piacokról.

Külföldi sorsjegyeket titokban lehet ugyan
ezután is szerezni, de azokat belföldön sem hir-
hirdetni, sem eladni nem szabad.

Kizárólagos kivételt képeznek csakis az olasz
vöröskereszt és a szerb 3%-os sorsjegyek.

A tilalom áthágóira büntetések bőkezűen
vannak szabva s így tekintve, hogy a pénzügyi
ismeretek nálunk milyen lassan terjednek, való-
színű, hogy az új törvény hatása egyelőre a sors-
jegyforgalom megakadását fogja eredményezni,
az erkölcselen kis lutri javára.

Hiszen világosan mutatja ezen célt az, hogy
a 100 frton aluli sorsjegyekre nem szabad többé
igérvényeket (Promesszeket) kibocsájtani.

Néhány szó a kiállítás érdekében.

Az általános ipar- és kereskedelmi kiállítás
rendező bizottsága megkezdvén működését, a ki-
állítás helyéül kijelölt gymnasiumi épület meg-
nyerése iránt, a nagyméltóságú m. kir. vallás- és
közoktatásügyi miniszteriumhoz intézett folyamod-
ványt már benyújtotta, ugy, hogy ennek kedvező
elintézése minden valószínűséggel rövid idő mulva
várható.

A résztvenni szándékozó iparosok jegyzékbe
vételére kiküldött bizottságok serényen működnek
és eddigél 200 kiállító iparosnál többet jelen-
tettek be; ezekhez jönnek még azon iparosok,
kik a bizottságok mellőzésével, egyenesen az
igazgatóságnál jelentették be kiállítási szándéku-
kat, ugy, hogy a kiállító iparosok száma a 250-et
már jelenleg is meghaladja; ami bennünket azon
reményre jogosít, hogy a kiállító száma, az ed-
digél alig jelentkezett kereskedők hozzászámi-
tásával, a 300-at is túlhaladni fogja.

Örvendetes jelenség továbbá, hogy több vi-
déki iparos is óhajtott a kiállításon résztvenni;

ez mindenestre kiállításunk időszerűségét és azt bizonyítja, hogy ügyünk iránt a vidék is érdek-
lődik és e kiállítás megtekintését annak idején
nem fogja elmulasztani. Szolgáljon ez serkentésül
azoknak, kik részvételük által már eddig is biz-
tosították a sikert, és buzdításul a tévázóknak,
kik elhatározásra jutni még nem bírtak!

Látjuk tehát, hogy iparosaink nagybárára
helyzetüket felfogták és igen jól tudják, misze-
rint a rendezendő kiállítás főleg az ő érdekeik-
nek fog szolgálni és ezért sem költségtől sem
fáradtságtól vissza nem riadnak, hogy a már egy-
szer megkezdett munkát végre is hajtsák, adott
szavukat bevalásák! De ez mind nem elég! Mert
ámbár első sorban iparosaink egyedül vannak és
lehetnek hivatva egy ily kiállítás rendezésére, ők
mindent nem tehetnek; a sikerhez, hogy az tel-
jes legyen, még egyre és pedig elengedhetlenül
van szükség, és ez — a közönség!

Mert mit használ, mi értelme van az olyan
kiállításnak, mely iránt a közönség nem érdek-
lődik? Elhagyott üres szobában égő gyertyához
fog hasonlítani, mely világosságot terjeszt ugyan,
de nincs ki hasznát venné, nincs kinek világít-
son! Elvesztette célját s evvel jogosultságát!

Ép így vagyunk a kiállításokkal is; műkö-
désünk elismerést követel, fáradsalmink jutalmat,
nem magunknak dolgozunk, hanem a köznek s
azért szükségünk van a közre!

Az iparosnak csak egy támasza van és ez
a munkaadó közönség, ha erre nem számíthat,
elveszti alapját és további rendes működése
lehetetlenséggé válik; azért tekint minden egyes
lépésénél félve körül és lesi a közönség ítéletét,
mert jól tudja, hogy csak addig és annyira me-
het, a meddig a közönség hajlandó követni. Ha
ez vele tart, bátran haladhat tovább, de mihelyt
ez elhagyta, el van vesztve! Szükségünk van a
közönségre, mert nélküle elveszti működésünk cél-
ját és értelmetlenné válik! *A közönségnek is kell
közreműködnie!*

Kérjük tehát a közönséget, hogy iparosaink
kat most, midőn áldozatkésztségüket már kimutat-
ták, nemes törekvésükben buzdítsa, munkakedvük-
et, erélyüket fokozza, a kiállítás számára tett
megrendelések által! — Szükségtelennek tartom
jelenleg mindazon előnyöket felsorolni, melylyel
az ily megrendelések magára a megrendelőre
járnak; — mindenki könnyen rájön magától is!

Krbek Arnold.

A tanfelügyelet hatáskörének tágítása.

Ujabbán a képviselőház közoktatási bizott-
ságának tárgyalásai alkalmával pendített meg
ez eszme, de csak hogy éppen megpendítettett.

Pedig hát e kérdés oly fontos, hogy azzal
okvetlenül foglalkoznunk kell, ha egyáltalán ko-
moly szándékunk népoktatásunk hiányain segíteni.
És aki ezt pusztá frázisnak venné, vegyen ma-
gának fáradságot, olvassa el a miniszter jelenté-
sét a közoktatás állapotáról és a száraz statisztikai
adatokból is meg fog győződhetni, hogy a
népoktatás fejlődését gátló akadályok a legtöbb
esetben nem annyira a rendelkezésre álló segé-
deszközök hiányában, mint inkább az iskolafen-
tartóknak a tanügyi dolgok iránti sokszor rossz-
akaratu közönyében és az ezzel szemben kifejt-
hető állami intézkedés és végrehajtás korlátoltsá-
gában lelik forrásukat.

Az az általános érdeklődés, mondhatnám lel-
kesedés, mely két évtized előtt a népoktatás fel-
lendülése iránt a nagy közönségben mutatkozott,
az utóbbi időben ugyancsak megcsappant. Nép-
nevelési egyesületek, felnőttek oktatása, nép-
könyvtárak és mindaz, ami e szalmaláng füstjéből
kiemelkedett, eltűntek majdnem nyomtalanul és ma
már hírükből is alig ismerjük azokat.

Az iskolaszékek, melyeket a törvény az is-
kolaiügy helyi felügyelete és fejlesztése végett
életbe hívott, a városokban is vegetáló ekszisz-
tenciát folytatnak, nem is említve a falun, hol
rendszerint oly elemekből vannak összeállítva,
melyek a népiszkola által nyújtott ismereteknek is
hijával vannak.

A helyi hatóságok az iskolával szemben
rendszerint fukarok, szűkkeblűek és elzárkóznak
az iskolaiügynek gyakran legegyszerűbb követelmé-
nyei elől is. Ennek megfelelőleg aztán akárhány
vagyonos községet találunk, hol az iskolaépületek
igazán szegénytelen állapotban vannak, mert az
az eset, midőn az iskolaépület a község hanyag-
sága folytán összedől, és ezt a tanító csaknem
életével fizette meg, nem áll egészen egyedül.

Hát még a tantermek! Ki ne botránkozott
volna még azok az aklok, melyekben
150—160 összezsúfolt gyermek teszi undorítóvá
a levegőt és melyeknek tisztántartásáról, sepre-
téséről gondoskodni az iskolafentartóknak legfőbb
csak akkor jut eszükbe, mikor a tanfelügyelőt
valahol a környéken neszlik. A szegénysorsu
tanulóknak a szükséges tankönyvekkel és egyéb
taneszközökkel való ellátása szintén csak ritkán

és nehezen telik az iskolafentartók nagylelkű-
ségétől.

Nálunk Bács megyében legalább a megyei ha-
tóság megtesz mindent, hogy, amennyiben azt az
autonómiajuk közé elsáncolt községek önrendle-
kezési jogának megsértése nélkül teheti, a nép-
iskolai törvény végrehajtása mulasztást ne szen-
vedjen, de akárhány megye van, hol a tanfelügye-
lőnek az adminisztratív közegek nembánomsága,
kényelemszeretete és kötelességmulasztása ellen
is kell küzdeni.

Hisz sok helyt a tankötelesek pontos össze-
írását is alig képes a tanfelügyelő kieszközölni.
Egyik szomszédos megyében történt az a furcsa
eset, hogy az illető városi hatóság, melynek a
tankötelesek összeírása kötelességében állott, meg-
állapított hasból egy fiktív számot és azt terjesz-
tette be a tanfelügyelőnek. Ez azonban gyanuval
élt és a következő évben erős kételkedésének
még erősebb kifejezése mellett követelte, hogy
többet írjanak össze. És a következő évben csak-
ugyan kétszer annyit irtak össze az illető ható-
sági közegek, mint az előző évben. De már ek-
kor vérszemem kapott a tanfelügyelő és még egy-
szer rájuk irt; az összeírás eredménye ismét meg-
duplázódott. A tanfelügyelő most már csak azért
sem elégedett meg az előterjesztett adatokkal és
az anyakönyvek utján tétetett számítás. Ekkor
tűnt ki, hogy csaknem négyszer annyi volt a
tankötelesek valódi száma, mint a mennyit a ha-
tóság első ízben előírt. Vajjon mennyire mehet
ily körülmények között a még csak létszámba se
vett tankötelesek száma.

Más bajok is vannak. Sok helyt a tanítók
amugy is nyomorúságos fizetésüket sem kapják
pontosan. Pontiusztól Pilátusig kell szaladgálni,
míg annak csak egy részletéhez is hozzájuthat-
nak. Az iskolamulasztások bírságolása vagy éppen
nem, vagy csak igen hanyagul történik; nem
ritka az az eset is, hogy a tanítóknak egyenesen
megtiltják a mulasztók teljes számának kimuta-
tását. Csoda-e, ha ily körülmények között ha-
zánkban közel félmillióra megy azoknak száma,
kik semminemű oktatásban nem részesülnek.

Az ismételt iskolások rendszerint csak a pa-
píron vannak, a felső nép- és polgáriskolák fel-
állítását pedig a tanfelügyelők még szorgalmazni
is alig merik. Általában úgy, a hogy a dolgok
ma állanak, a kir. tanfelügyelők, mint a kormány
közögei, mindezen jelenségekkel szemben a leg-
több esetben alig tehetnek egyebet, mint össze-
font karral némán szemlélni a dolgok folyását és
boszankodni az utasításaik és törekvéseik magas
igényei és a végrehajtási jogkörük korlátozott-
sága közötti óriási ellentétet.

Hát még a felekezetek! Az már valóságos
tojástánc, amit a felekezetekkel való tanfelügyelői
érintkezésnek neveznek. Igaz, hogy megyénkben,
hol a kir. tanfelügyelő általán elismert tekintélye
és finom diplomáciai tapintatánál fogva rendszer-
int csak előzékenységet tapasztal a felekezetek
részéről, az ilyesminek tünetei kevésbé észlel-
tők, ámde ez csak kivételes helyzet, mert a ren-
des állapot az, hogy a tanfelügyelők többé-ke-
vesébe folyton nyílt vagy leplezett küzdelemben
állanak a különböző felekezetekkel, és ezeknél
találjuk fel legnagyobb számát azon mozzana-
toknak, melyek az állam végrehajtó kezét
a népiszkolai törvények egész terjedelmű ke-
resztülvitelében leginkább megbénítják. Külön-
ösen pedig az autonóm szervezettel felekezetekkel
szemben az állam tehetetlensége úgy szólván le-
galizálva van és így alig lehet csodálni, ha gyakra-
n a legfontosabb ügyekben is kivonják magukat
az állam ingerenciája alul.

A felekezeti képezdek legnagyobb része még
ma is csak három évi tanfolyammal bír. Nem egy-
van, melynek tornaterme sincs, de még csak gyakra-
korló iskolája sem. A tankönyvek silánysága pe-
dig sokhelyt kritikán aluli.

A felekezeti tanítók felett a tanfelügyelőt
valami pozitív fegyelmi kör alig illet meg; ugyan-
azért az iskolafentartó felekezetek vagy a tanítók
rendszerint csak akkor alkalmazkodnak, mikor
egyik vagy másik gyakran nem éppen a leg-
egyenesebb uton akarja az igazságot a maga
részére erőszakolni.

Az is ismeretes dolog, hogy a nemzetiségi
törekvések rendszerint az egyház fedezete alatt
vonulnak be az iskolába.

Nem szeretnék felekezeti féltékenykedést fel-
idézni és nincs is itt szó a felekezeti iskola jel-
legének legtávolabbi fenyegettetéséről sem, mert
ez ellen magasabb politikai tekintetek is tiltakoz-
nának, de szükséges, hogy a felekezeti formák
között fejlődő népoktatás az állami célokra és az
összérdekre is tekintettel legyen.

Okvetlenül tágitani kell tehát az iskolákkal
szemben az állami beavatkozás keretén, mert a
közoktatás ügye sokkal fontosabb nemzeti ügy,
semhogy azt bármiféle tekinteteknek alárendelni
lehetne, mert mindaddig, míg a tanfelügyelőség
rendelkezési joga legalább is annyira nem tágít-
tatik, hogy végrehajtó tényezővé legyen, míg a

népoktatási törvényt legkonokabb kijátszó szü-
lővel, felekezettel vagy községi eljárással szemben
is legfőbb csak kérelemmel vagy legjobban
esetben hónapokig elhúzódó és éppen ezért célra
nem vezető fegyelmi vizsgálattal kell beérnie,
mindaddig a népoktatással elérni szándékolt nagy
feladatok megközelíthetők nem lesznek.

Pozsonyi Béla.

Hirek.

A husvéti szent ünnepekrekin tekintettel, a „Bácska“ legközelebbi száma pénteken, április hó 26-án, fog megjelenni. A mai szám azért kárpotlásul két egész ivre terjed. T. járatóinknak boldog ünnepeket kívánunk!

A nagyhat. A zombori róm. kath. templomban a nagyheti szertartások a következő rendben fognak megtartatni:

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és Kereszt-imáddal; mire a Szentség a szent Sírhoz vitetik, ezután bunyevác sz. beszéd. — Délután 3 órakor magyar sz. beszéd, melynek végzetével processió vezetetik a Kalváriához, honnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás siralma és a „Miserere“. Esti 7 órakor a szent Sírma ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombaton reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkítétel. — 8 órakor tűzszentelés, a husvéti gyertya megáldása dicsénnel, ezután a profeciák, keresztút-szentelés, és minden Szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. — Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti 7 órakor tartatik meg.

Husvétvasárnapján reggel a 7 órai csendes mise után az étkek megáldása; 8 órakor kismise és német sz. beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bunyevác sz. beszéd; 10 órakor ünnepélyes nagymise, délután 3 órakor vécsernye.

Husvéthétfőn a szokott órákban megtartott szentmiséken kívül 10 órakor magyar egyházi szónoklat; délután 3 órakor vécsernye.

Keddén — e hó 23-án — délelőtti 10 órakor a zombori egyházkerület papsága fogja husvéti ájtatosságát együttesen végezni.

Személyi hír. Haynald Lajos bibornok-érsek a fővárosból Fiuméba utazott, hol orvosai tanácsára huzamosabb időt tölt.

Az ágost. evang. híveknek tudomásul adatik, hogy ápril 21-én délelőtti 10 órakor az e célra kibérelt helyiségben urvacsorával egybekötött istenitíziát fog tartatni, melyre a tisztelt hívek ezennel meghívotnak. Korossy Emil, ág. ev. lelkes. Gallé Emil, egyházi felügyelő.

Kinevezések. A szegedi m. kir. pénzügyigazgatóság Kramerits Sándor szabadkai V. oszt. adótitket a n.-szent-miklósi kir. adóhivatalhoz IV. oszt. adótitkette nevezte ki.

Kinevezés. Körmezy János szabadkai adóhivatali gyakornok, a zombori kir. adóhivatalhoz IV. oszt. adótitkette lett kinevezve.

Pályázat. A szabadkai kir. ügyészségnél irnoki állás van üresedésben. Pályázati határidő 6 hét.

Pályázat. Az újvidéki kir. törvényszéknél egy bírói állásra pályázat hirdettetett.

Hirdetmény. Az 1888. évi XIX. t. c. 24. §-ban foglaltak eszközölhetése végett, a halázzattal hivatás-szerűleg foglalkozókat ezennel felhívom, hogy az éjjeli halázzat tilalmának szabályozása vagy megszüntetése tekintetében fenforgó kívánalmaikat a halázzati jogtuladonosok egyetértésével a járási főszolgabírák, illetve Zenta város rendőrkapitányánál akár szóval, akár írásban folyó évi június hó 1-éig jelentésk be. Kelt Zomborban, 1889. évi április hó 16-án. Schmausz Endre, alispán.

Hangverseny. Az újvidéki kir. kath. magyar főgymnásium tanári kara az ifjúsági segély alap javára e hó 27-én az „Erzsébet“-nél táncal egybekötött hangversenyt rendez, melyre a nevelés és oktatásügyi pártfogói s barátai ez uton is meghívotnak. A föllötte érdekes és változatos műsor a következő: 1. a) Román „Troquato Tasso“ dalműből, b) Dalkeringő Zsaszkovszky-tól. Eneklí a gymn. énekkar. 2. Nyitány „Hunyadi László“ dalműből Erkel Ferentől. Ket zongorán előadják: Schwarz Hedvig, Szászy Ilonka, Ofner Felice és Frankl Margit kisasszonyok. 3. F-dur román Beethoven-től zongorakísérettel. Hegedűn előadja Wagner Károly VIII. o. tanuló. 4. Melodráma „Ejji látogatás“ Gyulay Páltól. Szavalja Szászy Ilonka k. a. zongorán kíséri Szászy Vilma k. a. 5. Magándal „Wer weiss, ob wir uns wiedersehen?“ Waldman R.-tól. Eneklí Bauer Anna k. a. zongorán kíséri Frankl Margit k. a. 6. Néhány szó Párisról. Saját tapasztalatai után elbeszéli Paresetich László VIII. o. tanuló. 7. Fantaisie brillante, az „Alvajáró“ dalműből Leybach J.-tól. Zongorán előadja Mihajlovits Vladimir V. o. tanuló. 8. Magyar népdalok. Pedálcím-balmon előadja Horváth Jenő VI. o. tanuló. 9. Adagio (op. 12.) és Allegro con spirito (op. 23.) Fesca Sándor triójából, előadják: Steinerné Mária urhölgy (zongora), Hruschka Lipót ur (hegedű), ifj. Frankl István ur (gordonka). 10. „Nemzeti zászló“, férfikar Huber Károlytól. Eneklí a gymnasiumi férfikar. — Kezdeté esti 8 órakor. — Felülízetések a jótékony cél iránti tekintetből köszönettel fogadtatnak.

Sport naptár. Az „Achilles sport-egylet“ 1889. évben következő napokon tartja meg versenyeit és kirándulásait: Április hó 21-én: Tavasz viadalok, Ország-
uti versenyek. Nevezési zárnapp április hó 14. Április hó 23-án: Evi rendes közgyűlés. Esetleges másodizbeni összehívás. Április hó 28-án: Az egylet tagjainak indulása Konstantinápolyba. Május hó 1-én: Házi viadalok. Május hó 5-én: Versenygyaloglások. Június hó 1-én: Az „Achilles sport-egylet“ tagjainak indulása Párisba. Augusztus hó 4-én: Az „Achilles sport-egylet“ nyári viadalai Palicson. Nevezési zárnapp július 28. déli 12 óra. Augusztus hó 11-én: Kirándulások. Augusztus hó 15-én: Az „Achilles sport-egylet“ versenyei Topolyán. Nevezési zárnapp augusztus hó 11. déli 12 óra. Augusztus hó 20-án: Az „Achilles sport-egylet“ gyalogló versenyei Bács-Al-
másra. Nevezési zárnapp augusztus hó 18. déli 12 óra.

A gabnaüzlet helyzete. Az üzlet vajdik, vevő kevés van, ellenben az eladók sürögnek vélik az eladást. És minél tolatódóbb a kínálat, annál tartózkodóbb a vételkészség, mi nem annyira az üzlet rossz menetének tulajdonítható, hanem inkább a vevők féltelmére vezethető vissza. Nem mernek venni — írja a „Magyar Kereskedők Lapja“ — azért, mert attól tartanak, hogy a következő napon már sokkal olcsóbban szerezhetik be az árut. Az eladók zömét nem a kisczadák, vagy kereskedők, hanem elsőrangú milliommós cégek képezik, kik nyakra före igyekeznek készleteiktől megszabadulni, de még ezzel sem érik be, hanem azonnali óriási mennyiségekben eszközölnék eladásokat minden létező határidőkben. A devalváció e hét folyamában nagy volt. Indokolt-e vagy sem, azt a legközelebbi hetek mutatják meg. Az időjárás kedvező az őszi vetésekre, ellenben a csaknem mindennapi esőzések teljesen megakadályozták a tavasziak vetését, úgy, hogy gazdáink aggodni kezdenek az abnormális időjárás miatt.

Arverés. Plávisits Lyubomir 2016 frtra becsült ingatl. június 2-án Ujvidék.

Megjelent a Bács-Bodrogh vármegyei gazdasági egyesület havi közlönye, a „Gazdasági Értesítő“ április havi 4-ik száma a következő tartalommal: A bajai állatképzés tervezete. — A futtakai uradalom. — Jó tanácsok gazdatiszárainknak. — A juhtenyésztő gazdák figyelmébe. — Vegyesek. — Irodalom. — Apró közlemények: Meddig használhatók a kancák tenyésztési célokra? A tyúkok tojás produktója. Olesó ojtóviasz. Puskaeső tisztítása. Szekerekre fa- vagy vastengelyeket használunk? Elősvény nevelése. Az ojtógallyak szállítása. A csigák irtása. — Olvasásra ajánlható gazdasági munkák.

Magas látogatás. A m. kir. esendőség főfelügyelője, Török Ferenc tábornok, a napokban Topolyán megvizsgálta az ottani esendőséget s a talált nagy rend fölött elismerését fejezte ki.

Körrendelet. Tekintettel azon körülményre, hogy számos két éves tanfolyamot végzett gyógykovács állatorvosi gyakorlatot folytatott és ezek az esetben, ha az 1888. VII. t. c. 117. §-a reájok egész szigorral alkalmaztatnák, eddigi kenyérkeresetüktől megfosztatnának, az ilyen két éves tanfolyamot végzett gyógykovácsok állatorvosi gyakorlata iránt, ezennel a következőket rendeltem: Az ilyen gyógykovácsok, ha 1. magyarországi illetőségűek; 2. két éves gyógykovács tanfolyamot sikerrel végeztek; 3. szolgálati idejüket a közös hadseregben, vagy a m. kir. honvédségben, jó minősítés mellett töltötték el; 4. a katonai szolgálatból történt kilépésük után, az 1888. évet megelőzőleg már két éven át, a polgári élethez állatgyógygyakorlatot üztek és végre, ha mind ezen körülményeket az 1890. évi március hó 31-ig, a vezetésem alatt álló miniszteriumhoz benyújtandó kérvényhez csatolandó bizonyítványokkal hitelt érdemlő módon igazolják, egy gyakorlati irányú vizsgálatra bocsátatnak, melynek sikeres letvése esetén, állatgyógygyakorlatra jogosító engedélyt nyernek, azonban sem községi hatóság, sem városi, sem törvényhatóság, vagy állami alkalmazásra való igényre nem jogosítatnak. A kérdéses vizsgálat f. évi november, 1890. évi május és november és 1891. évi május első hetében, az állatorvosi tisztviselő vizsgálat bizottsága előtt, teendő le. A vizsgálatra való bocsátatás iránti kérvény a vizsgálat határidejét megelőzőleg egy hónappal előbb nyújtandó be. Ezen vizsgálat tárgyait képezik: a) gyógyszer-tan és rendelvény szerkesztés, b) kóronctan (a szarvasmarhák, juhok és sertések betegségei által előidézett körváltozások) c) Részletes kór és gyógytan (a szarvasmarhák, juhok és sertéseknél előforduló betegségek megállapítása és gyógykezelése) d) járványtan, e) műtétek, melyek szarvasmarhák, juhokon és sertéseken hajtathatók végre. A ki csak egy vagy legfeljebb két tantárgyból nem felel meg, a vizsgálatot egyszer ismételteti, de ha feleletei több tantárgyból nem kielégítőek, a vizsgálatot nem ismételteti. A vizsgálat bizottság tagjainak díjait az államkincstár terhére vállalom el. Erről a törvényhatóság tudomás vétel és törvényhatósága területén leendő közhírré tétel végett, oly megjegyzéssel értesitem, hogy a ker. állami állatorvosokat ezen rendelkezések a gyógykovácsokkal való közlésével egyidejűleg szintén utasítom. Budapest, 1889. évi március hó 30-án. Széchenyi s. k.

Pótvásár. Ó-Futtakon a folyó évi március hó 31-ére esett, de elmaradt országos vásár helyett f. évi április hó 22-én (hétfőn) pótvásár tartatik.

Elismerés. A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium Knézy Bruno mélykúti segédjegyzőnek az adóbehajtás körül kifejtett sikeres tevékenysége felett f. é. március 22-én 4640. szám alatt kelt magas rendeletével elismerését nyilvánította.

A Tisza veszedelmesen árad, az utóbbi napok viharai alatt nemcsak nagyot nőtt a víz, hanem a hullámvérések folytán a töltések is sok rongálást szenvedtek. Tripolszky László mérnök az egész vonalon elrendelte a veszedelemi intézkedéseket. Eddig fenyegető veszély csak Martonos körül mutatkozott, ahol már az élet- és vagyonbiztonság is kérdésessé van téve, s ha a szél (Ezt szerdán reggel írták) így tart estig, a hullámvérés egyre fokozódik, hát kritikus, sőt végzetes éjszakának nézhetünk elébe.

Apatinban Gillich Jakab kosárfonót Tatics István szolgaleány úgy szeszurkálta, hogy most a sebesült élet-halál között lebeg. A vakmerő béres le van tartóztatva.

Moholy község a saját katonai iskolai alapítványát Nagy Ferenc ottani születésű verbászi gimnazistának szavazta oda.

Gőzfürdő vasárnap helyett holnap, azaz szombaton tartatik. Kedden a rendes fürdőórák érvénykednek.

Tanulmányútját dr. Váli Béla, szabadkai földink, a színészet lelkes barátja, Olaszországban befejezte s most ért haza.

Előmunkálati engedélyt kapott Vissy Károly ó-becei kir. közjegyző, Ó-Becsétől, Földvár, Temerin és Jarek érintésével Ujvidékig menő szárnyvasútra. Az életre való idea bizonyára méltó felkarolásban fog részélni az érdekeltek körében.

Személyi hir. Paresetich Félix Ujvidék és Baja városok főispánja, hirtelen támadt aggasztó betegségből, mint örömmel értesülünk, felépült s teljesen javuló felében van.

Kedélyes sikkasztó. Löbl Samu, adai buza-kereskedő, aki — mint már többször részleteztük — 160000 frt adósságnak itthon felejtésével megszökött,

Amerikából azt az örvendetes hirt közli, hogy „Szerencsésen megérkezett.“ E hírek ha hitelezői nem is nagyon örülnek, de családjá, egy özvegy menyecské és négy kis szeszál könnyebben lélegzenek föl. Más verző szerint Löbl nemcsak nem szökött Amerikába, hanem itthon vagy legalább a vármegyében bujkál rokonainál s nagyokat nevet azon sikerült eseményen, hogy nagyobb hitelezői a 40%-os egyezséget elfogadták. Csak egypár kisebb összegű adósság tulajdonosa tartja magát erősen s nem akar hallani semmi leszállításról.

A szerdai zivatar vármegyeszerte komor nyomokat hagyott; a korán kivirágzott barackfákat leszüretelt s hozott azoknak, akik nagyon szépek akarnak lenni, áprilisi havat. Szabadka házaitól felérek, megérik még, hogy a husvét patyolat zsinben találja őket. A Tiszaparton ugyan nem volt havazás, de annál vadabban dühöngött az orkán, úgy, hogy a hajóközlekedés is megakadt s a Merkur gőzös alulról 24 órai késedelemmel érkezett meg Zentára, mert Tarras és Mosorin közt parthoz segezte a szélvész. Erről ugyan senkise tehet, de az nem rend, hogy a Mária-Anna kapitánya, mely ezen fenakadást látta, nem találta érdemesnek az agenciákat a közlekedési akadályról értesíteni s így akik a szerdai hajóval Szegedre akartak utazni, kénytelenek voltak teljes 24 óráig ácsorogni a zimankós hidegben. Ez az eljárás nemcsak nem modern közlekedés, hanem nélkülözi az illentudás és előzékenység minden ismérveit.

Irodalom.

Uj zenemű. Reveil du Printemps. Polka mazur, zongorára szerző és Pálmai Ilka urnőnek ajánlja Herzenberger Dező. Ára 60 kr. o. é. Kapható a kiadóknál Zomborban Schön Adolf könyv- és zeneműkereskedésben.

A zombori park.

III.

Különböző ízlés.

Most, mikor elmondtuk már a zombori park mikénti keletkezését és annak mikénti megalakítását, nem lesz célszerűtlen a kertekben általában divó különböző ízlést is megismertetni.

Érdekes, hogy hogy gondolkodik az angolok legkiválóbbjainak egyike, Gladstone, a kertészetről. „A kertészetnek — mond — minden ága különös figyelmet érdemel, és mindegyikének külön nagy gyakorlati értéke van. Míg a virágok gyönyörködtenek, addig a gyümölcs és fűszerekkel megbeszélhetetlen élelmi tényezőket és ezenfelül a kertészet oly foglalkozás, mely a civilizáció és humanizmus terjesztéséhez nagyban hozzájárul.“

Mentül jobban terjed a műveltség a világon, annál nagyobb mértékben szaporodnak a kertek; mert a művelt ember lakása mellett vagy annak közelében szereti élvezni, mit neki a természet és művészet, vagy mindkettő egyesítve nyújthat, de az éghajlat különbsége, hozzá a népek vallásos nézetei és a természet iránti különböző érzelmeikkel alkalmazkodó szokások ízlés szerint sok tekintetben különbözők jelen, mint a multban a kertek is.

Igy például a forró éghajlat alatt, mint Perzsiában vagy Egyiptomban, fő tekintettel kellett lenni az árnyas fásorok utakra, hűs csarnokokra, míg ellenben a ködös éghajlatu Angliában, a napos, szabad terek elkerülhetetlenek. A divó életmódjuk szerint a keleti népek, vallásos érzelmeiktől és szokásaiktól vezetve, a sűrű, titokzatos jasmint, cyprust vagy myrtust, a kábitó virágillatot, hozzá a hűsítő szökőkutas vízmedencéket kedvelték, hitvallási tanaikkal ellenkező szobrok és más műtárgyak helyett pedig fantasztikus arabeskkel díszített falakat, rácsokat és kapukat alkalmaztak.

A kertek általában hasznosak vagy díszkertek, vagy egyesítve mindkettő. Az elsőkhöz tartoznak a tudományok szánt fűveszi, honosítási és iskolai kertek is. A külső alakot tekintve pedig vagy szabályosak, s mint ilyenek a mértani stílus tartoznak, vagy szabálytalanok, melyeknek a tájkerti stíl képezi alapját. A kisebb birtokok kis kertjeiről e helyen nem szólhatok, mert azok nem törődve a stíllal, csak a hasznost és jövedelmezőt tartják szem előtt.

Mértani stíl szerint rendezték kertjeiket az arabok, mörök, olaszok, franciák és hollandiak; természetes stíl kettő van, az angol és elinai. Ezen stílek nem véletlenül, hanem a körülmények szerint fejlődtek, sőt az utána- zások is mindig a célszerűség szerint változtak, így jött létre a mostani stíl, melyet modernnek neveznek, és a mely minden stílből a szépet és jót, főleg a célszerűt elfogadja, a nélkül, hogy szolgailag utánozva, az eredetiségről lemondjon.

A régi keleti vagy arab és az újabb mörkerti stíl a fantasztikus és pompást óriási mértékben egyesíti, és így egyszerűségével hat a képzeletre, habár a természetet az építkezés díszének alárendeli. Ilyenek voltak a régi időkben Semiramis királyné kertjei is Babilonban az Eufrát partján, úgy még más két kertje Bagdad vidékén és Örményországban, melyeket Diodor írt le, nemkülönben Cyrusnak kertjei Sardesben és Lidiában, ezeket ismét Xenophon és Plutarch írták le. Ezen kertek a hasznost egyesítették a tulajdonképeni díszítetvényekkel. A forró éghajlat miatt gyeppel helyett takarmányt (herét) vetettek és a legtöbb díszfájuk gyümölcsfa vagy palma volt. Az újabb keleti népek, mint a spanyol mörök ezen ízlést megtartották, stíllük nem fejlődött, csak finomult, példa erre a granadai Alhambra palota és a bagdadi kalifák kertjei, a 13. és 14-ik századból. Az épületek pompájának árnyékában mámorító virágok illata, sűrű berkek édes nyugalomra hívnak, melyet csak a csörgedező kút moraja és a felszökő vizek esillámoló sugara zavarhatott. Az udvarok legbátuljában pedig egyenes, egymást derékszög alatt keresztező platanók, ficusok, gránátalmák, mimosák, akaciák, cyprusok, tamarindák, szomorufűvek s más fák álló fásorokkal szegélyezett utak az egész területet szabályos négyzetekre osztották, melyeknek a legnagyobb forrásokban is sétára alkalmas útjait ismét alacsonyabb fákkal vegyült bokrok és virággyak szegélyezték, a négyzetek területei pedig külön gyümölcsfajokat termő, füge, narancs, citrom, gránátalma, szeder, mandula és eféle fák- kal vagy illatos bokrokkal és virágokkal voltak beültetve, de a vízvezeték sehol sem hiányzott, főleg a közelében berendezett gyümölcskertekben nem, hol a legkiválóbb zöldézfajokat is tenyésztették. Nagy szerepet

játszottak e kertekben a cifra, gyakran aranyozott elválasztó rácszatok és az utak tarka márvány burkolatai is.

Ily régi arab stílu új kerteket találunk jelenleg is Cairóban, különösen a Mehmed Ali által alapított subrai kertekben.

A régi olaszok, különösen az újabb rómaiak kertit stíllje különbözött a keletitől, mert az olaszoni népek éghajlata, úgy jelleme, szokásaik, művészete és építkezési stíllje, sok tekintetben más kertit berendezést követeltek. Zöld pázsit pótolta a keletiek löherjét, az idomított ízlést nemcsak a dísz-, de még a gyümölcsfákra is ki- terjesztették, melyeknek szabályos és mesterkéltség gomb vagy güla-alakokat adtak. A külön összejövetelekre, társas játékokra külön tereket hagytak, melyeket karesú oszlopok, szobrok, vázák, karzatok és eféle műtárgyak díszítettek. Az egész területet mérték, szimmetria és határozottság, áttekinthetőség és matematikai arány jellemezte. A regényes érzelmek és a természet szépségének ueltánylása mi szerepet sem játszott már a régi görög vagy római, sőt az újabb stílu olasz kertekben sem. A természetnek alkalmazkodni kellett az épületek építkezési módorához.

A sétákra szánt nyílt oszlopos csarnokok előtt elterülő tereket nyestet sövények, szabályos kockákra osztották, melyeken változatos alakzatú nyestet puszpang, babérfá, körültek csoportos tarka virág pompázott. A gyümölcsös és a konyhakert rendszeren hátul vagy oldal- vást volt elhelyezve. A falusi birtokon rendezett ilyenmü kertek folytatását legfőbbnyire vaddal bővelkedő vad- kertek képezték.

A római birodalom széthullásával a népvándorlás korában a régi olasz kertek és villák mind elpusztultak és mondhatni, hogy csak a XV. és XVI. században éb- resztette fel a díszkertek iránti ízlést a pápai udvarok fényűzése és a tudományok ujrászületése. A zárdák ud- varába szorult kertészet, az olasz heregek, bibornokok és más vagyonos polgárok nyaralói körül kezdett újból fejlődni. Ekkor keletkezett a híres aldobrandoni villa.

Az új nyaralók építését rendszeren egy építészre, a kert berendezését pedig egy mérnökre bízta, ki azután gondoskodott kies terraszokról, citrom, narancs és babérfákkal szegélyezett széles utakról, oszlopos pavilonokról, a szükséges műtárgyakról és más építési díszítésről. Ez ízlésnek valódi mintája a Pamfil villa lett Rómában, mely az újabb olasz kertit ízlést a legfinomabb alakjában tünteti fel; az ily finomított olasz ízlés a XVI. században származott át Franciaországba, hol az megnyerte I-ső Ferenc és IV. Henrik királyok tetszését, de csakhamar elvesz- tette nagyszerű szabását és kisszerűvé fajult. Ez indította XIV. Lajost új kertek alakítására. Neki széles utak, nagy terek kellettek, hogy a királyi pompával rendezett ünnepélyeken az egész nép résztvehessen; ez határozta Lenőtre megbízott kertészt a király felszólítása következtében Versailles építésére és kertje szervezésére. Versailles kertje az olasz egyenes vonalú mérnöki ker- tekhez tartozik, csak hogy itt ott szerény arányban pom- pázott, itt egyszerűségében hasonlított hasznatlan ke- resi, utánzásai pedig mind eltörpülnek előtte. Lenőtre a természet szépségét a művészet remekeivel törekedik emelni, hogy így a nagyszerűt megalkothassa, mert min- dent felhasznál, hogy a természetet szabályszerűen a művészet díszével egyesítve, legnagyobb szerű pompájában felmutathassa.

A hosszú, óriás medencékkel ellátott csatornák, a beláthatlan végű nyírott zöld falak, a híres terasse, a palota előtti illatos orangeria-fákkal megrakott nagy tér, az alig megszámlálható sok márványszobor, vízű, szökő- kút, oszlopcsarnok, de főleg a széles virággyakkkal szegélyezett terek és utak, melyek messzi kilátásu áttekin- tést engednek és ezer meg ezernyi népek helyet adhat- nak. Szóval minden, mit itt látunk, egy nagy szellemű, hatalmas királyhoz méltó, csak hogy árnyoldala is van a remek alkotásnak, mert 200 millió frankba került.

Lenőtre díszösége meg volt alapítva, egész Euró- pában számtalan a kert, mely az ő, vagy tanítványainak tervei szerint létesült. Így jött különösen létre Schön- brun és Pétervár környékén Peterhof.

Lenőtre elvénék fő jellege a nagyszerűség, de az egész ízlés gyorsan hanyatlott, mert XV. Lajos alatt már bekövetkezett a még eléggé szép rococo ízlés után a baroque ízlés, mely a nagyszerűséget, sok mindenféle ízléstelen aprósággal és cifrasággal igyekezett pótolni, és ez által az egész hatást elrontotta.

A hollandi stílu kertek csak francia utánzások, de Hollandiának nagy küzdelemmel a tenger visszaszorítása által nyert szűk területen nem igen lehetett Lenőtre nagyszabású ízlést alkalmazni, azért a nagy területek hiányát, mással akarták pótolni, innen származtak az- után azon furcsaságok, kisszerű meglepetések, melyek a hollandi kertekben hivatva vannak a látogatókat mulat- tatni, de azért Hollandia a műkertészet tekintetében mindinkább gyarapodott, és a kis virággyakban tündöklő tulipánok, jácintok, lilomok és egyéb hagyma virágok európai híre vergődtek.

A költséges francia kerteknek még költségesebb fentartása fokozottan visszavezette a kerttulajdonosokat az egyszerű természethez. Új kertek keletkeztek, melyek a természet szabálytalanságát utánozták, mellőztek minden mesterkéltséget, megelégedtek a tájkertészettel, mely a terület változatosságát felhasználva, díszfákat, bokro- kat, virágokat szinte a legnagyobb változatosságban úgy csoportosítja, hogy az a sétalóra tetsző, kellemes benyomást gyakoroljon.

Az angol ízlés mellőz minden erőtetett egyenes, vagy nyestet vonalt, és hagyja a természetet a maga szabadságában fejlődni, csak annak kinövésait korlá- tozza, és hűn a természet szabályaihoz idomítja, de nem nyesi fát, növényeit, természetellenes alakokra. Ellen- kezőleg a francia ízléssel megszüntek a drága művészeti és építkezési díszítések; a hosszú egyenes vonalak helyett díszfák árnyékában kigyózó utak pázsitos virág- csoportokkal vagy árnyékos díszfákkal változó nyílt ter- rekhez vezettek, csak itt-ott bukkan ki egy-egy rejtett fehér szobor, vagy egy egyszerű pavillon, néha egy kis sveici lak is. Ha csak lehetett, egy csörgedező patak pár egyszerű hiddal, vagy egy szomorufűzes hattyústó partján utánzott regényes romok nyújtanak kis változást vagy pihenőhelyet.

Ez az angol ízlés, így alakultak a mult század közepétől szinte mostanáig az egész művelt világ kertjei, ezek a mindenféle található angol parkok.

A szabálytalan ízléshez tartozik a kínai kertit ízlés is, csak hogy ezen ízlés az angol ízléshez úgy arányul, mint Lenőtre kertjei a hollandi ízléshez. A kínaiak is

utánozzák a természetet, de mesterkélt, ők is tájkereszek, csak hogy náluk is, mint a hollandiaknál, a kis játékos tárgyakra több gond fordítanak, mint magára a kertészetre; tarka pagodák, hidak, rácsosított lúgások, csónakos tavak, porcellán alakok és effélék annyira megtöltik kertjeiket, hogy sántányra alig marad hely, noha kertjeik elhalmozva vannak a virágvilág egész tömegével.

Az ugynevezett mostani modern izlés felhasználja a körülmények szerint minden izlést. Ezen izlés mintaképeül felemlitem a frankfurti pálmaház díszes kertjét, különösen a főépület előtti kertrészletet. A mostani izléshez tartozik a nyári lakoknak, villáknak, a kertek közelében történő összpontosítása és a felfutó növények nagyobb alkalmazása. Tagadni nem lehet, hogy ott, hol tömeges látogatásra kell számítani, például népkertekben, kiállításoknál, a francia izlés széles útjaival, nagy tereivel, messzi áttekinthetőségével a legalkalmasabb, ellenben hol árnyék szükséges, hogy hűsítő berkek és terebélyes fák, hársnyoson pázsiton elhelyezve, a sétálóknak üdülést arasszanak, az angol izlés nem mellőzhető; ezen két izlés célszerű egyesítése a modern kertrészletnek fő feladata; így van ez már Versailles, Schönbrunn és Budapesten a városligetben is, a díszfák, bokrok, virágok, szöveggyagyak elhelyezése nem a földolgozó, és az illető kertrészletétől feltételezhető.

Bács vármegye díszkertrészete sokkal újabb, hogy sem más, mint az angol izlést követhette volna. Nagyobb angol izlésű parkok vannak Madaras, Katymár, Almás, Temerin, Topolya és Futtakon, de az utolsó három 1848. évben a szerbek elpusztították és azok csak részben állították helyre.

Grosschmid Gábor.

Gazdasági levél a Tisza partjáról.

A gazdálkodás kétségkívül ösztönözni kívánja a földművelésügyi kormányt, hogy „Mezőgazdasági rendtartás”-ra vonatkozó törvényjavaslatot az országgyűlés elé terjessze. Üdvözlünk mindenképen, bármily formai alakuláson menjen is az keresztül, mert oly dologgal foglalkozik, amely a nemzet létalapját képező mezőgazdaság és állattenyésztés ügyét van hivatva az öt megillető fontos pozícióra helyezni, miután eddig gazdasági törvényvel abszolút nem rendelkezünk és sok, nemzetgazdaságilag igen fontos mozzanatra figyelem fordítva nem volt.

Sok millió forint veszteség érte és éri e nemzetet ma is csak egyetlen téren, a mezőgazdasági növénytermelés téren az által, hogy oly kincseket hagy vissza a talajban a gazda, a melyek onnan kivethetők volnának, ha az okserű gazdálkodás követelményeinek megfelelőleg járának el kisgazdáink.

Csak a buzatermelést hozom itt fel példának, midőn egyik-másik értelmesebb gazda, ki a föld alapos megművelését, a jó vetőmag alkalmazását s a termények okserű ápolását felőgni s annak megfelelőleg eljárni képes: ha holdanként 1—2 mm-áza búzával többet produkál, mint közvetlen szomszédjai, bebizonyította azt, hogy azok az 1—2 mm. buza értékének megfelelő összeget a talajban, mint oly vagyonszereseket hagytak vissza, a melyet nekik onnan módjukban állott volna kivenni, de nem tették és ezáltal földjük termőképességének emelését sem mozdították elő.

És hány ilyen példát hozhatnánk fel, de mit ér ez? A gazdasági intelligenciát nem fogja semmi törvény rákényszeríteni a közönséges gazdára, erre kilátás alig lehet. Az újabb nemzedékre kell ezt bízunk, akiket talán erre egyrészt az iskola t. i. a földművelésiskola és másrészt a nyomorúság fog rákényszeríteni.

Az állattenyésztésre vonatkozó törvénytől azonban közvetlenebb eredményeket várhatunk, bár itt ismét az áll a haladás útjában, hogy e vidék gazdáit a takarmánytermelésről iszonyodnak, de hát ezen is majd segít az idő.

Hogy miért örül az ember lelke ennek az új törvénynek, hadd mondjam el, hogy a legtöbb községben a szarvasmarha és sertésenyésztés ügye hogyan áll?

Egy-egy népes községben van 800—1000 darab tehén, mely közös legelőn, esordában legel.

A község tartja és szedi be a bikákat, de rendszeren a tehénállomány számához képest kisebb mennyiségben, mint kellene. Például ismerek egy községet, hol a 800 tehénre 7 drb bika van számítva. Feltéve, hogy ez a 7 bika a lehető legerőteljesebb kintű tenyésztésszerű állat, még sem tud feladatának megfelelni, mert egy apaállatra 60—70 tehénnél többet számítani nem szabad; meddőn marad tehát sok tehén.

Azonban a minőséget illetőleg rendkívül nagy lehet a panasz minden tekintetben akkor, a midőn a beszerzési árral fukarkodnak a községek és az olesóhoz ragaszkodnak; mert ha egy gulya-tartó uradalomhoz beállít is a község küldöttsége, az az uradalom bizonyára nem a színéjéért fogja a tenyészállatoknak eladásra állítani, hanem azokat, a melyek az ő céljainak már kevésbé megfelelők. Ha még ehhez hozzá vesszük azt is, hogy az élelmesebb és az uradalom környező egyesek s községek hamarabb megjelennek az eladásra hirdett apaállatok kiválogatása végett: az a község a selejtesek legselejtesebbjéit kapja meg, mely a Pató Pál-féle eszméktől lévén szaturálva, akkor jelentkezik a vétel megejtésére, mikor már nincs miben válogatnia.

Sok községben nincsen szakértő állatorvos, elküldenek tehát az esküdtekből egyet, kettőt, s még hogy a gazdasági intelligencia is képviselve legyen, a bizottságot egy kaputos gazdával is szaporítják. Hát ez így rendszeren is volna akkor, ha mint az ország egynemely vidékén pl. a Kunságban és a Dunántul, hol az esküdtek és a községek elüljárók olyan értelmes és jó módú gazdákból állanak, kik erkölcsi kötelességből veszik fel a községek elüljáróság szerepét, mert ezek nem a hivatalos 1—2000 frt bérért szolgálnak, hanem kötelességből s azon kívül gazdaságuk rendszeren és az maguk is a jó és értelmes gazdáknak az elejét képezik és ha mint mondám, ilyen 2—3 értelmes elüljáró megy bikát venni szakértő állatorvos nem letében, még megjárja, mert ezek értenek is a dologhoz valamit és nem a napidíj lelkesítik őket; de képzelmük el azt, hogy ott, hol az esküdtek és egyáltalában az elüljárók nem igazi földmívelő gazdákból, hanem volt iparosokból állanak és ezek állatorvos nélkül mennek bikát vásárolni, milyen eredmény kísérheti ezeknek a lelkesedését, mikor a legjobb akarat mellett sem értenek hozzá és azoknál a kezük is megvan köve, nem nyujtózhatnak azon árig, a mely az igazi és tökéletes tenyészállattól méltán követelhető.

Többnyire az ily vásárláskor 2—2½ éves bikát szoktak beszerezni, melyekkel aztán fedeztetvén: hamar tönkre mennek, minthogy fiatalok mellett még rosszul is vannak tartva és nagy mértékben kihatároztatnak.

Ily fiatal állatokkal még nem volna szabad fedeztetni, azonban mit törődik az ilyenekkel az elüljáróság „bika-bika” mondják ők; és tegyük fel, hogy egy község hol 800 tehén van, ha megteszen is annyit, hogy 7—8 bikát beszeres: az eredmény még is meglepően szomorú. A 800 tehénből meddőn marad minden évben 3—400 tehén, meddőn pedig azért, mert a bika a téli tartás alatt leromlik, és dacára hogy tengeri szár és buza polyával el van látva: tavasz felé a bikákat csak nem emelgetni kell; igaz ugyan, hogy szénát tavasz felé kapnak, de azt is csak keveset és rosszat. Abrakról szó sincs. Ugyan minek is volna az, hiszen az sokba kerül?!

Ilyen állapotban lévén egy község bikaállománya, képzelhető e hogy ott a szarvasmarha tenyésztés legalább mennyiségi szempontból emelkedjék? Valóban nem! Nem pedig főleg azért, mert az clerótlenedett állatokban a nemi ösztön egyhamar fel nem ébred, a tehén állomány nagy része szintén ilyen viszonyok közt telelve át, a borjú szaporodás lehetetlenség.

A legtöbb község tehát kevés és rossz bikát tart, ezért aztán csak egy oly helyen is, hol 800 tehén van és annak fele meddőn marad, pusztán a 400 borjú értékvesztését tekintve s egy-egy borjut csak 10 frtba számítva, már ez 4000 frt; ha aztán az ez uton elvesztett tej értékét is csak ennyire becsüljük, már 8000 frttal lett a község szegényebb.

Hát ez mind meg fog változni, ha a mezei rendtartásra vonatkozó törvény életbe lép. A községet kényeszeritendi a törvény, hogy jó bikát, egyáltalán jó apaállatokat tartson nyit, mint a sertésenyésztésnél.

Mert hogy eddig ily slendrián rendszer elűrtve lett ily gazdag vidéken is, mint a Bácska, hogy pl. a kanász volt köteles kant tartani, az valóban szomorú dolog. Csodálkozhatik az ember, ha látja, hogy még malac is van egy-egy községben, mikor a kanász manipulációt mindenképp ismeri.

Egy-egy esürhében van minimum 40—50 koca s erre a kanász tart egy öreg és egy fél éves kant. Ha a kan feljaval s gondolja, hogy 1—2 frt nyereséggel rajta tölteni lehetséges, eladja s ha nem vehet hamarjában kant, akkor a 40 koca tekintete a süldő kan felé irányul. De az sem ritkaság, hogy a esürhében, milyen az? Az agától a legtöbb esetben csak a sertéi által különbözik. Mert hát miért is tartana a kanász jöfőle kant, mit törődik ő azall? Csak legyen két állatja, melyet „kan”-nak lehessen nevezni.

És ez a gazdag lakosság ilyeneket elnézhet! Hiszen mihe kerülne az a községnek, ha maga tartana — de nem a koplalón — 8—10 kant? Megválogatná a legjobb tenyésztekből? Ezekkel gazdagítani a közlakosságot akkor, ha annak kocaja nem maradna üresen, vagy ha a malacszaporulat mennyiség és minőségileg emelkednék.

Mielőtt befejezném e szomorú értekezést, jónak látom egy gazdátársam öszét a bikatartást illetőleg körvonalazni s mint igen olesó és praktikus eszmét ismertetni.

Vegyük fel, hogy egy község, melyben 800 tehén van, az újabb törvény értelmében legalább 10 bikát lesz köteles tartani. Ennek a 10 bikának a beszerzési költsége kitesz minimum 2500—3000 frtot.

A bikák tartása darabonként bele kerül a községnek 80—100 frtba, összesen 800—1000 frtba, természetesen azt véve tekintetbe, hogy tavasz felé, még a fedezési idő előtt jóval arakkal is el kell látni a bikákat, nem egy mint most némi községben, hogy a bikát emelgetni kell.

A beszerzési árral együtt tehát a községnek 4000 frtja szerepel a szarvasmarha tenyésztés körül, de még ezenkívül arra is számítani kell, hogy a bikákból el is pusztultat 1—2 darab, ezeket tehát pótolni szükséges. Tagadhatatlan tehát, hogy ez tekintélyes összeg, melyre minden községben agógóva gondolnak, mert a főjövedelem a közlegelők felosztásával megszűnt.

És éppen azért, mert ez így van, néhánny év alatt segíteni lehetne az állapotokon fokozatos elhárításával annak, hogy minden község a saját gazdáit által nevelt bikákkal láttaték el oly módon, hogy a gazdák által felnevelt és évenként pl. öszel bemutatott bikákból kiválogatnának a legszebb és legtehetősebb példányokat, olyan számban, a minőben azt majd a törvény előírja.

Azon esetben, ha elfogadtatnék azon elv, hogy a község értelmes gazdáit által tenyésztett vagy beszerzett bikák legjavából választatnának ki a legtehetősebb példányok olyan számban, a milyenben az megállapítva van; és ezen állatok után a község évenkénti bért fizetne a gazdáknak: elérhető volna az, hogy először a befektetési és kockázati tőke a községet nem terhelne, másodsor a haszonbér fejében alig fizetne annyit vagy valamivel többet, mint a mennyit jelenleg a bikák évi tartása készpénzben kiteszen.

Ezzel egyrészt az állattenyésztési kedv is fokoztatnák, mert minden gazda iparkodna jóraváló bikát nevelni, hogy esetleg az övét bérlelje ki a község; de másrészt a községnek is módjában volna minden évben válogatni a bikákban, miután a kínálat akkor évente nagyobbodnék s végeredményben a közlakosság nyerne, mivel alig hihető, hogy ez esetben 5—10%-nál nagyobb lenne a meddó tehének száma.

Természetesen az apaállatoknak tavaszi abrakoltatása és jó takarmánnyal való ellátása a községet terhelne. Azon idő alatt pedig, míg a esorda ki nem jár, minden bikát az illető tulajdonos látta el. A felügyeletet továbbá, mely a bikák pontos és okserű táplálása körül eddig ismeretlen volt, önkényesen elvállalja a tulajdonos, mert érdekében állana neki, hogy a község pénzen beszerzett szénát, zabot, az ő bikái egyik meg, ne pedig idegen emberek lovai, miután megtörténhetik, hogyha az árlejtés alapján kiadott bikák teletetése befejezve lett s a tavasz beköszöntével az emelgetett bikák részére a község szénát vesz, a széna elfogy, de az emelgetés megmarad.

Lássuk most a dolog pénzügyi oldalát. Eddig a bikák teletetése egy-egy olyan községben, melynek 7—8 bikája volt, belekerült a téli és nyári tartást készpénzben felvéve darabonként 60—80 frtba s a bikák még sem voltak sem elegendő számban, sem kellő minőségben beállítva. A tőke befektetés, a kockázat, a kiselejtezés általi pótlás, tehát belekerült a községnek évenként 3000—4000 frtjába és így sem volt tökéletes az állomány, melyet beszerezni kö-

telessége volt. Ha a jelen tervet figyelembe vesszük, a költségek alig fogják az eddigiek 1/3 részét kitenni, a mennyiben ha 10 bikát tart egy község, annak évi bére 800—1000 frtnál nem rug többre s az egész évi takarmányozás költsége sem fogja a községet terhelni; mert a legeltetési időszakon kívül a bika gazdájának lesz, aki annak tartásáról is gondoskodik. Mihelyt azonban az az idő bekövetkezik, hogy az apaállatokra szükség lesz, a már az öszel kiválasztott bikát a községnek jogában áll berendelni, mely esetben az állatok tartására a község köteleztetik. A tartásnál természetesen csak mint fogpiszkálóknak szabad a tengeri szárnak szerepelnie, a főhelyet az abrak és a széna foglalja el.

Ha a legeltetési idő alatt a bika tenyészkeptelenné válnék, akkor azt helyettesíteni a bérbeadó gazda kötelessége lesz.

Ez volna főbb pontjaiban a tervezet. Nem mondom, hogy ellene nem lehetne némely kifogásokat felhozni, de sok és tán több érv hozható fel mellette, mint ellenében. Annyit azonban ki lehet jelteni, hogy a terv életre való, mert mindkét fél, a község és a közlakosság, továbbá a bikanévelő gazda érdekei szép összhangba állíthatók lehetnek ez alapon. A község is nyer, mert befektetési tőkét nem kell teremtenie e célra, a bikanévelő gazda is nyer, mert 3—4 évi használat után ingyenben marad neki a bikája; de legtöbbet nyer a közlakosság, mert telenei után bizton számíthat évenként egy borjúra és arra, hogy időközben telenei nem fogják őt tej nélkül hagyni.

Szobonya Bertalan.

Csik József. †

Ki volt Csik József? kérdezik sokan, van aki azt mondja, mint egykor egy zombori polgár, kitől Arany János szobrára adományt kértek; ki volt az Arany János? egész életében mitsem hallottam róla.

Egy másik már ismerte azt a gazdag öreg urat, ki agg korában nősült és nőtől vette egy palánki szegény kiskereskedő szép leányát D... V... . . . . . kisasszonyt, a harmadik rögtön folytatja: ah! most már tudom, a férje azon szép menyecskének, ki oly pazarul élt Budapesten és annyi meg annyi szarvat rakott férje kopasz fejére. De a magyarázásoknak még mindig nincsen vége: most emlékszem — mondá egy negyedik — azon szép asszonyra, kinek férje egy budapesti kétemeletes házat ajándékozott és aki családjával merő háladatosságból férjét, gondolom Csik Józsefet jól eldöntette és midőn Csik válni akart tőle, mint férjétől, tízezer forint évi tartást követelt; az ötödik ismét folytatódva visszaemlékezett, hogy a bíróságok ezen ügyben úgy találták, hogy azon asszony, ki férjétől ajándékban egy kétemeletes házat kap, igen ritka tünnemény, hogy az elegendően el van látva és nem szorul évi díjra. Így ment ez még sokáig tovább, de a valót ki sem mondotta meg, pedig mi Bácskában legjobban tudhatjuk, ki volt Csik József, mert ő egyik legkiválóbb hasznú polgára volt a hazának, kinek méltán emelhet az utókor díszszobrot, mert az elnyert koronás arany érdemkereszt alig volt részére megfelelő kiittintetés.

De hát mily hasznót hajtott Csik József? Megmondom: ő gyártotta az országban első nagy mérvben a vízhatlan ugynevezett hydraulikus meszet. Mint építész ő volt első, ki felismerte azon nagy jelentőséget, melyel a Szerémségben fekvő beocsini határban található márgaföld bír, és a mely Európában a legjobbak közé tartozó vízhatlan meszet szolgáltatja, és amely hivatva van nemcsak honunkban, de az egész nagyvilág építkezésének a legnagyobb szolgálatokat tenni, mert ha ezen mesz gyártása és szállítása megöcsül, a házak nagyobb része ebből épülhet, mely beláthatatlan hasznót hajtana vármegyénknek, de főleg Zombor városnak, mely egyedül csak vízhatlan mésszeli építkezés által óvhatja falait a felszálló salétromos nedvességétől.

Csik, mint praktikus építész, nem tudom tudta-e, hogy a rómaiak az időknek dacoló falaikat ily vízhatlan mésszel készítették, hogy a velenceiek ily méssz ismerete nélkül, mily költségesen építettek az ő híres kikötőjükből az óriási, a világ kincseibe került murazzikat, kénytelenek lévén egész sziklákat egymásra rakni és ónnal össze ragasztani, és hogy újabb időkben az angolok voltak az elsők, kik a cement építés nagy szükségét felfogták, és a tajtékoz tenger hullámai között megépítették, az edisoni világító tornyot. De bizonyára tudta Csik, hogy hazánkban Clark angol építész, ki a budapesti lánchidat építette, volt az első, ki néhai Gertinger Ferenc-szobornai igazgató útmutatása folytán, megvizsgálta a beocsini márgabányát, és azt nemcsak a legjobb minőségűnek találta, de a lánchid alapzatát is abból építette.

Csik eleinte szerényen kezdte működését, nagy vetélytársa volt szomszédságában az Ohrenstein cég, de Csik ernyedetlen kitartással és szorgalommal, hozzá kellő szakértelemmel győzött szomszédján, kis területét folyton nagyobbította, fáradhatatlan vásárolva a körül levő parcellákat; egy roskadozó ódon malomból, pompás oszlopos palotát épített, mely mutathatta a világnak mire való a cement, végre vetélytársa megbukott, ezáltal maga uralta a helyzetet, jövendelme is nőttön-nőtt, a legserényesebb iparosok közé tartozott, de ő is tapaszta, hogy ki sem biztos halála előtt, megunta a magányt társnót keresett, ki boldogságát megoszthatja, a szegény de kintű szépségtű D... V... . . . . . kisasszonyban vélte azt feltalálhatni, csatlakozott mert mind valónak látszik az, mit a világ beszélt, és most ismét egyedül halt meg magányos ágyán Budapesten.

De hát tulajdonképp mi az a vízhatlan, ugynevezett hydraulikus-mész, hogy azt oly nagy dolognak tartják?

Hogy ezt megértstük, szükséges a mesz illetőleg mésszeny természetét taglálni.

A mésszeny — calcium, egy fémfaj, mely az egész természetben, nemcsak mint ásvány, de mint növény és állat alkatrész is jön elő, például a gabonában, madártojásban, emberszontokban, de leginkább a vizek lerakódása által képződött.

A mésszeny sokféle vegyületekben fordul elő a természetben, így egyesül: kénssával és akkor fész (gypsz) és alabastromnak hívják, villanyásvával patit, szénssával kréta, márvány, keszrennyel (Magnesia) dolomit, agyaggal márga (Mergel) kovannyal (silex, homok) lesz vakolat.

Az égetés által kiűzték a mészkevekbe lekötött vízzségeket, ha most megint vizet öntöttünk rá lesz mészhydrát, ottott mész, ezt homokkal keverve, lesz a vakolás, de ha még hozzá tesszük a gyagot, és így ha keverjük a meszetet, homokot és agyagot lesz az ugynevezett vízhatlan mész, melynek az a tulajdonsága hogy a vízben megkeményedik és kővé válik.

Ezt azután folyadékban használva cementnek, kövecsel vagy tégladarabokkal vegyítve pedig betonnak hívják.

A rómaiak gyakorlatból ismerték a cementeli építést, nekik főleg a Vesuv kitérései szolgálták anyagul az ugynevezett puzzolán földet, mely nem más, mint tűz által összeégett márga (tájékkő, cementkő), melyet azután megörölvé mésszel keverték. Az angolok híres portland cementje nem egyéb, mint agyag, kréta és kovany, vegyítve mésszel. A vízhatlan mész minősége, illetőleg jóssága a vegyületek arányában feltételeztetik.

A vízhatlan mészből készült cement használata mindinkább terjed, nemcsak alapzatra használják vízben és szárazon mint betont, de abból készítenek kővé váló lépcsőzeteket, oszlopokat, de főleg száz meg százféle díszítményeket, maholnap egész palotákat.

Grosschmid Gábor.

Egy modern hölgyhöz.

Miért haragszik rám, kisasszony?
Hogy oly hön, oly régóta kért,
S még sincs, ami lángra gyulasszon
Az ön bájos mivoltaért?
Ugyan már hagyja abba kérem,
De méltó önhöz nem vagyok;
S hogy ön legyen a feleségem, —
Ez erre mégis csak nagy ok!

Ön epedez a holdsugárért,
S halálba menne egyenest, —
De rám a végzet átka más mért,
Én szeretem a bablevest.
Ön teljes-teli képzelemmel,
És minden földit megvető —
Nekem a szellem, látja — nem kell:
Káposzta, gombóc — ez a fő.

Ön könnyű, sylfid, légi termet,
A táncban első tünemény!
Az én eszményem másra termett,
Ki varni jól tud, az enyém.
Ön eljátsza a „Szűz imáját“ —
Egyetlen gikszert sem csinál, —
Ki jól süti a liba máját,
Nekem biz jobban imponál.

Ön érti Shakespeart, elszavalja,
Hevül a szűzbeszédeken,
Rajong Zoláért is — no hallja —
Ez már sok egy kicsit nekem.
A lélektanból hogy kifejti,
Mi a való, mi ideál,
De a harisnyát szét se fejti,
Ó tepszi és főzőkanál!

Hanem figyeljen csak! heuréka!
Parthiet találtam önnek én;
Van itt a harmadik szomszédba
Derék egy mostani legény.
Pompás! — krumplit hámozni hogy tud —
— Olvasni, írni nem sokat —
Ezt önnel összeadni fogjuk,
Frigyükre im' áldásomat.

ORGONA HANGOK.

Írta: Csillag Károly.

(Felolvasta a szerző 1889. március 27-én Zomborban, az izraelita orgona beszerzésére rendezett hangversenyen.)

Mivelhogy a zombori opera még nem készült el, meg kell elégednünk egy közönséges koncerttel s mivel Bernát Sára szintársulatával éppenséggel nem szándékozik megszerencsésíteni városunkat, meg kell elégednünk egyelőre ha a „kópékat“ láthatjuk színe kerülni, mivel pedig Vámbéri Arminnak esze ágában sincs, hogy Zomborban keresztil utaznék Kisassziába, mert hiszen a Damaszkusz-tavanküti szárnnyal kiépítve nincsen, meg kell elégednünk tisztelt hallgatóim, ha az én szerénységem tart felolvasást.

Mert hiszen a jótékony cél érdekében nagyon sok van megengedve, meg volna engedve, hogy azt mondjuk, miszerint Kulán kiáradt a Duna, hogy aztán a vizárkásultak javára gyűjthessünk és a befolyt összeget a részvényeseknek odaadjuk; meg volna engedve, hogy a zombori izr. templom orgonájáról, mely még megvéve sincs, azt híreszteljük, hogy nem kevesebb mint 85 billentyűje eltört és a felszámítandó reparátási költségén újonat új orgonát vehessünk, — szóval a jótékony cél érdekében még az is meg van engedve, hogy orgona hangokról felolvasást tarthassunk.

Mindezek tudatában határozom el magamat erre a felolvasásra, azt a rendezőség egyik kiválóan buzgó tagja jobban tudja mint én.

Nézzük tehát, hogy tulajdonképen mi az orgona. Ha hasonlatot keresünk, akkor hamarosan készen lehetünk, mert nincs a világon olyan két dolog, a melyet

összehasonlítani ne lehetne; ha a vidéki színpadok valamelyik énekesnője jobban jóllakik, mint közönségesen szokott és erélyesebben énekel, akkor a nagyszerepű kritikusról Blahánéhoz, vagy legalább is Patii Adeléhez hasonlítjuk; ha valamelyik nagyreményű mama a fiacskájától Garai Kontját hallja szavalni, feltétlenül Petőfihez fogja hasonlítani az ártatlan nebulót; miért ne lehetne ilyenformán az orgonát egy dardlistához hasonlítani, mert hiszen az orgona is, meg a dardlista is szereti a terceket meg a kvartokat, vagy pedig egy cipőhöz, mert mindkettőnél lényeges kellék, hogy jó „cug“-juk legyen, vagy pedig egy pesti tüntetéshez, mert az orgonánál is, meg a pesti tüntetésnél is van hang, kívülről jövő nyomás, csak hogy az orgonánál először ütnek és akkor következnek a sipolás, a tüntetéseknel pedig először sipolnak és azután következnek az ütés — persze a rendőrség részéről; vagy pedig miben hasonlít az orgona meg az akadémiára? — abban, hogy mind a kettő belül tites és mégis fúj magától és nagy szelet csap; vagy miben hasonlít egy orgona a naphoz vagy egy felolvasáshoz, abban, hogy mind a háromnál föl lehet sütni!

Már most a különbséget tekintve, mi a különbség a zombori izr. hitközség meg a pesti Erzsébet-tér között? Az, hogy az Erzsébet-téren 100 fa is van, a melyeken orgona terem, a zombori izr. hitközségnek egy ilyen fája sincsen, mert ha volna olyan fája, melyen orgona terem, akkor nem kellett volna ezt a jótékony-célú előadást rendezni.

Az orgona az izr. templomokban csak a legújabb időkben lett általános divattá és eddig még csak elvben fogadták el, hanem tényleg kevés helyen van behozva; minthogy pedig elvekké muzsikálni nem lehet, már több helyen arra a gondolatra tértek, hogy tényleg beszerezzenek ilyen hangszert az istentisztelethez.

Pedig az ájtatosság kifejezésére ez a legalkalmasabb zenei instrumentum; még a hitetlen ember is dalmainak hatása alatt, ha nem is hiszi el azt, hogy neki az orgona kedvéért mindennap a templomba kell járnia, de elhízi azt, hogy a zene nemcsak a dreischritte meg a walzerre jó, hanem arra is, hogy az ember imádkozzék, vagy ha ehhez túlkényelmes, legalább hallgassa, hogy hogyan imádkoznak mások — és ennyi is elég talán a lelkiüdvösséghez. Az pedig az izraelitáknál nagyon praktikus van berendezve, hogy az előimádkozó az egész község helyett imádkozik, ami még mindig jobb, mintha az egész községnek kellene az előimádkozóért imádkoznia, mert akkor okvetlen még ideje előtt anygallá varázsolnák, pedig az angyalok nem elégednének meg a mostan szervezett előimádkozói állásokkal.

S az orgonának nagyon jó hatása van a templomban, mert teletölti hangjával, kivált jó akusztika mellett a levegőt és ha az énekkórus el is követne néhány gikszert — ráfogják a szegény orgonára, hogy ő az oka. Az énekkar tehát nyer általa jó kifogást minden olyan esetben, a mikor a nóta nem sikerül.

Bizony pedig olyan időkben élünk, mikor a kifogásokat nagyon szeretik. Az ügyvédek kifogással élnek a legkorrektebb váltó ellen is, csak az előleget nem szokták kifogásolni és ha kifogásolnák is, legfőleg azért, mert talán keveslik; az orvosok kifogásokkal gyógyítják a betegeket, nem is kell pompe funebre, hanem kifogásokkal temetik el őket és ez a legelőszőbb temetkezési eljárás, mert mindenhez annyi kifogás van ezen a világon, hogy olesőbbak, mint a Duna vize, ha nincsen desztillálva, mivel ugy csak a patikában lehet kapni.

Gyerekkoromban, mikor a falusi szentegyházban először láttam és hallottam orgonát, nagy bálulója voltam annak; azt nem tudtam, hogy honnan jönnek azok a hangok, azt sem tudtam, hogy melyik itt a tulajdonképeni zenész — a kántor-e, aki a billentyűkön járatta ujjait, vagy a sekrestyés, aki a fuvót nyomta lábaival; a fujtatónak mindenesetre nehezebb feladata volt, mint a kántornak és abból azt következtettem, hogy ő a tulajdonképeni orgonaművész; mikor azután elmentem egy takácsműhelybe, ahol a majszer szintén a kezével meg a lábával dolgozott, azt hittem, hogy ez is föltétlenül orgonaművész és eléggé csodálkoztam a felett, hogy nem hallok zenét, dacára annak, miszerint a kezével és lábával is egyszerre működött a gépezetén.

Az orgona tehát olyan szerkezet, a melyen nem elég kézzel meg lábbal is dolgozni, hanem kell oda egy pár skála a hangokból és kell, hogy valaki ezekkel banni tudjon.

De bármilyen hangszernek is megvan az odiosus tulajdonsága, még az orgonának is.

Valahányszor például egy rozszongorát látok, mintha csak egy megrögzött vén bűnös állana előttem. Az emberiség iránt érzett részvétet látom hurjain felelevenedni, elképzelem hányan — de hányan szerencsétlenkedtek ezen a hangszeren, mennyi fültájást és mennyi átszenvedett theaestélyt, koncertet szenvedett át ez a rozszongorát, hányszor kinozták meg epedező, siralmas nóttákkal, mennyi ábrándot röpítették hurjai a levegőbe és küldöttek el sóhaj alakjában a kőemény szívű ideálokhoz — akiknek dunsztjuk sem volt arról, hogy miattuk tönkre tesznek 300 méter zongoradrótot — és míg a szerelmes zeneszerző otthon kottái előtt bánatában majd elepedt, ő teljes platói nyugalommal, talán éppen őszi barackot tettek el ívegekben a közeledő télre.

Mint mindennek a világon, az orgonának is meg van a története; megtalálhatjuk azt, hogy valamikor nem széltömlőből, hanem vízzel hajtották ki a hangokat az orgonából, de ez még nagyon régen volt így; és valószínűleg azóta került ki a divatból, a mióta gazdaszónyaink vízi uborkákat savanyítanak be, még pedig annyit, hogy nem marad viz az orgonahajtáshoz.

Ezek a régi divatu víziorgonák nagyon sok bajjal jártak, mert javában víziszivattyú közben egyszerűen csak befagyott a víz és vele együtt az orgonának is. S mivelhogy a tudományos hangba már belekeveredtem, lehetetlenség egy pillantást nem vetni az orgona további múltjára. Ha történetirő volnék, azzal kezdeném, hogy az orgonának a legexactabb módon már az ősidőkben szerepelt. Így már Ábrahám ősapánk, mielőtt eljegyezte Sára ősanynakát, esténként orgonaszóval éjjeli zenét adott neki, mely zenének bűvös hatása alatt Sára asszony, akinek sokszor álmatlan éjszakai voltak, rendszeresen elaludt.

Az orgonának már a régi phoeniciaiaknál stb. stb. Ilyen értelemben beszélnek, mint történéssz a múltból, de sokkal érdekesebb az, amit az orgona jövőjéről ígérni lehet.

Tudvalevőleg először vízzel hajtották az orgonaszót, most pedig levegővel, ezután pedig alighanem képviselőházi beszédekkel fogják mozgásba hozni az ország összes cséplőgépeit és kerékhatással szerkesztendő orgonát is, mert minden a világon kifogyhat és elfogyhat, de a mi parlamenti szónoklataink sohasem, azok legfőlegb úgy járnak, mint a Mannlicher fegyver, ha kifogy belőle a patron, újra repetíroz.

Az ember tragoediájában is előre halja Ádám a marseillaiset, a jövő zenéjét; de ha most hallgatná a jövő zenéjét, bizonyára nem a marseillaiset hallaná, hanem hallana egy orgonát, a melynek kísérete mellett a Vadászkiált első emeletén legalább 40 pár a négyest táncolja, mert ha ennyire vinné az orgonaművészet, akkor hivatásának magaslátan állana, mert ezt még nehezebb volna eljátszania, mint a sákingeni trombitást.

Az emberek szeretik az illúziókat és a miért például a költészetre nagyobb hajlamu ifjúság annyira kedveli a zenét — kedvelik kiváltképen a nők és legkiváltképebben, hogy új magyar szót is hozzak forgalomba, a lányok.

Ezek a lányok nem elégszenek meg azzal, hogy bálokon, koncerteken, estélyeknél, éjjeli zenéknél nótát hallanak, nekik még akkor is kell a zene, mikor esketnek és ezért pártolták annyira elejétől fogva a zombori lányok, illetve menyasszonyok és menyasszonyjelöltek a zombori izr. templom orgonakérdését.

De ők még nagyobb politikusok, nemcsak a zene-kedvelés végett pártolják az orgonát, hanem azért is, mivelhogy az esketésnél az orgonaszó mellett könnyebben elhangzik a hűségi eskü — és peres esetben ilyenformán nem találkozik tanu, aki azt az esküt hallotta volna — persze az orgonaszó miatt.

Mint a mai korban minden, a zene is alá van vetve a divatnak. Eppen úgy, mint a hogyan nincsen olyan kolibri, csirke, papagáj, bőregér, stíglie és jéce vagy kakas faj, melyet a női kalapokra föl ne tettek volna dísznek — éppugy nincsen olyan extra variáció, olyan fülemile és kanári madárhang, melyet a zenében nem érvényesítenek.

Hiszen éppen így áll a festészetnél is, a nagy Makart művészet is semmi különösebb, mint hogy egy darab vászonra vannak festve a magyar, a francia, a talján és a kokinkinai nemzeti színek. Szóval mindenben a pot-pouri divatozik — a mis-mas, az egyveleg, a keverék.

Ezekből aztán bajos elokosodni, hogy miben áll a tulajdonképeni művészet?

Ha a változatos hangkeverésben áll például a zene-művészet, akkor nekem különös módszerem volna egy orgona készítéséhez.

Első sorban villamos készüléket alkalmaznék minden billentyű mellé, a C. billentyűt összeköttesse hoznám egy svájci guvernanttal, a D-t egy ellenzéki képviselővel, az E-t egy kormányparti képviselővel, az F-t egy vásári troubadourral, a G-t egy párizsi lapelárusítóval, az A-t egy reményeiben csalatkozott börtönerrel, a H-t pedig a bajsai haranggal, — és azt hiszem, hogy egy skálát ezeken végig játszva, már ennél változatosabb jóhangzást senki sem kívánhat.

De hiszen nem ilyenek képzelem én azt a mi orgonánkat, amelyről ugyan még nem tudom, hogy a legújabb pedálosokból való lesz-e, de azt bizonyosan tudom, hogy számla nélkül el nem küldik és hogy majd kifizetni kell.

De most jut eszembe, hogy milyen rengeteg hibát követnék el, (1) ha felolvasásomból, illetve fecsegéseimből egy dolgot kihagynék — t. i. ha kihagynám az anyózt.

Ne tessék csodálkozni ezen saltus lyncus miatt, igenis az anyósról van szó. Az anyósról irtak már drámát, melodramát, regényt és hajmeresztő tragoédiát, külön nyomdákat állítottak fel az anyósirodalom részére.

Már most, miután én sem akarok excentrikus lenni és nem akarok kivételt csinálni, feljogosítva érzem magamat arra, hogy az anyózt összehasonlítsam az orgonával.

Az anyósnak is meg az orgonának is főddeme az, hogy hangjuk van, lármát csapnak, hogy széllel vannak bélelve és sohasem lehet tudni, hogy hol tör ki a vihar, a különbség csak az, hogy az orgona csak akkor szól, ha működésbe hozzák — az anyós pedig mindig szól és hangja folytonos működésben van, mert mindig lármát csap, akár ha hozzá se nyulnak és ami még nagyobb különbség, egy rossz orgonát megjavítani lehet, de egy rossz anyósnak már nem lehet segíteni. Azt reparálni már teljes lehetetlenség; ezt megjegyzem, ne tessék úgy venni, hogy az anyósokról ilyen tréfásan nyilatkozom, mivel talán nekem még anyósom nincsen, — de hiszen nem jó az ördögöt a falra festeni, mondaná a Pesti Hirlap és nekem is lehet még anyósom — hanem egy szerűten annak, hogy amikor minden írónak jogában, sőt nálunk Magyarországon kötelességében áll, hogy szellemnek látszék, az anyósokra éleket mondani, hogy én ismervé kötelességemet, az anyósokról is egy pár dicsőítő szót mondtam légyen. Ez olyan adó, amit minden írónak az unalmasság nemtőjének oltárán leróni kell.

Eddig általánosságban céloztam az orgonára, most térjünk át a speciális zombori izr. hitközség orgonájára.

Én proféta nem vagyok és ezt azzal tudom bebizonyítani, hogy tegnap Szabadkán voltam és esernyőt sem vittem magammal és meglehetősen meg- és eláztam, mert ha proféta lettem volna, vittem volna magammal esernyőt azon tudatban, hogy az eső esni fog, de annyit mégis merek jósolni, hogy az újonnan beszerzendő orgona csak diszünkre fog válni, csodákat fog művelni, mint Hansen professzor, aki delejes mutatványával ámulatba ejtette az egész világot, nem azáltal ugyan, hogy elaltatni fog, sőt ugy csinál majd velünk experimentokat, hanem ébren leszünk és el leszünk bűvölve a péntek este ünnepléses gyertyafénye mellett, szóval, hogy meg leszünk elégedve az orgonával.

Egy izr. hitközség dirigálásánál is sztkészes a politika éppen úgy, mint ahogyan például elkerülhetetlen a politika az államok igazgatásánál.

Egy hitközségi elnöknek valóságos kis Bismarcknak kell lennie, hogy hitközségében az ügyeket kellő renddel vezetni bírja és e célra van rendelve a konzultátusa, a követei, jogi tanácsadói, akiket a kétségtelen és elmaradhatatlan oppozíció ellenőriz.

Ezt a politikát a zombori izr. hitközség igen jelesen érvényre juttatta.

Először is az az általános panasz terjedt el, hogy Zomborban a lányok nem akarnak templomba menni addig, a míg meg nem esketik őket?

Es mit tett a politika? Pályázatot hirdetett ki és megválasztott egy kántort, aki szépen is énekel, meg a mint mondják, szép is.

Tehát a lányok már kapacitálva vannak és templomba járnak.

De mit ér az, ha a fiatal emberek nem járnak a templomba; hiszen akkor a lányok is előbb-utóbb el fognak maradni a templomból!

De mit tett a politika! Hangversennyel egybekötött pikniket rendez és vesz egy orgonát és kilátásba helyezi, hogy egy szép kis lány fog ezen az orgonán játszani.

Tehát a fiatal emberek is fognak templomba járni.

Már pedig, ha a fiatal emberek meg a fiatal lányok templomba járnak, akkor az öregek se maradhatnak otthon — kivált nem maradhatnak otthon a mamák, a gardedamok, mert nem árt egy kicsit a lányokra is vigyázni — még a templomban is elkel egy kis ellenőrzés.

Most pedig miután fölsőleges tisztelt hallgatóságunknak a piknikhez jó étvágyat kívánni, — kívánom inkább, hogy majd annak idejében még nagyobb ajattossággal hallgassák meg az — igazi orgonahangokat!

Sanyaró Vendel elégiája a hazulról küldött ládikóhoz.

Merengve nézek rongyaidra,
Fenekig pusztá ládikó,
Ki annyiszor valál a gyomrot
Tevékenységre lázitó.

Oh szent vagy így is, szent előttem,
Remegve illetem falad;
Bár visszatérhetlen beléd már
A számos ízletes falat.

Mert alkotód az anyakéz volt,
A jó anyának két keze,
Hogy ehhez is a pusztulásnak
Zordon viharja férkeze.

Dult kebleden mily sok peesétnyom,
Előbb örömmek csillaga,
Ma mindenik mérges fekély, a
Halál sötétlő billoga.

Előbb a rózsaszínű madzag,
Amelybe' hozzám küldtetél,
Az életfentartó fonál volt,
Ma mindenik — fojtó kötél.

Oly félve zárom kis tetőd, mint
A koporsónak födelét,
A drága holt, a dús üresség
Könyörtelen feküdt beléd.

A jó pogácsa, sonka-illat,
S mit onta kifli és cibak,
Tönjén előbb, áldó lehellet,
Ma már nehéz halotti szag.

Még rajtad a cim, ah fölötté,
Ma már hiába örködöm,
Nem életet, halált jelez most,
Mint a betűk a sírkövön.

Ha télidő vón', volna akkor
Mivel szobámat fűtenem,
De így, haszontalan, szobámnak
Zugában állasz, hűlt tetem.

S elvégre is hová kerülsz majd,
Halotti kamra, mi bevesz;
Csakhogy ez a halotti kamra
A vén zsidó boltja lesz.

S honnét fabicskám egykor oly, ah!
Oly jó falatokat szeggett;
Fenekeden hordsz csizmatalpat,
Egérfogót s patkószeget.

A REGÁLÉ MINT MEDVEBŐR.

Kokojszás községet úgy-e bár tetszik nem ismerni? No majd én megismertetem.

Arról nevezetes, hogy csupa merő nemesség lakja. Még a koldusbíró is nemesi jögon szavaz képviselőválasztás alkalmával. Hajdanában urak voltak, de bizony a mostani nemzedék már csak úgy következik azok után, mint a régi ezüst után a fertály bankó. Hanem azért olyik kegyetlentül büszke, elhitei magával, hogy az ő családja olyan régi, mint a bércék, csak hogy sokkal előkelőbb s azon általános véleményben van, hogy a világ ellehetett volna bércék nélkül, de az X. család nélkül oda lett volna.

Az ilyen aztán unalmában ráfekszik őseinek diesőségére, hiszi, hogy csak az az ember, kinek hetvenhét öreg apja volt, míg más szegény ember rettentően megsegyelne magát, ha azt mondanák neki, hogy több apja volt egyénél.

De a multnak száradt csontjait szopogató ilyen ritka példányok már Kokojszáson is csak elvétve fordulnak elő. A legnagyobb rész úgy érzi magát, mint a megszárnnyazott daru, reptelni nem tud s unalmában várja, hogy agyonüti valaki, aztán vége a komédiának.

„Visszanéz a magyar, sóhajtvá néz vissza.“

Az a veszedelmes baj, hogy mindig csak vissza-

néz és nem előre. Nem veszi észre, hogy ez a gyalázatos, gőzzel dolgozó kor, keresztül nyargalt mindenféle nemességén és uraságon.

Rettenetesen alkalmazza a bibliai szentenciát: aki nem dolgozik, ne is egyék.

Már pedig van egy osztálya az embereknek Magyarországon — a melyet úgy csúfolnak, hogy „köz-birtokosság“ ennek az a tulajdonsága, hogy enni ugyan szerfölt, de dolgozni egyáltalán nem szeret. Minek is a következtében az egész élete már rettentően délután van, amire tudjuk, hogy este szokott következni. Az egész élet minden viszonyaival óriási változást keltelt s ő mégis visszafelejti magát azon időbe, mikor mond-ták, sőt tán még most is hiszi, hogy extra Hungariam non est vita, mintha csak tórnán ülő férget hallanánk, mikor a mézelő méhnek azt dalolja: „Nincs jobb étel a tórnánál“.

Sajna, hogy középkori ragyogási vágyát, érzékiségét és tunyaságát a mi középosztályunk — tisztelet a kivételnek — mai napig sem vetkezte le, amiért aztán kivetkeztetik őt apránként mindenéből. A mai kor jelszava az, hogy „a kezzeddel is fuss, a lábaddal is dolgozzal“ ha meg akarsz élni. Aki tehát kezét összedugja s lábát lóbázza, attól nem kér az idő engedelmet, hanem keresztül gázol rajta.

Mi természetesebb, minthogy az ilyenek a remény-ségnek akár honnan fölszálló gyenge sugarát, a bekövetkező jobb élet ragyogó hajnalának vélik, mely habár rövid időre is talán Eldorádóvá fogja meg egyszer változtatni ezt az ő nyomorúságos földi vándorlásukat.

Igy történt Kokojszás községében is abban a biztató 1888-ik esztendőben. Még gyermekkorát élte az a már-már meghaladó év, amikor híre futamodik hogy az állam megváltja az évben a regálét országiszerte.

No, de micsoda örvendezés lett ennek a következtében! Mert mikorra a hír Kokojszásra eljutott, úgy ki lett cifrázva mindenféle jóval, mint a számadó juhász bundája.

Például, hogy ezt az egész dolgot maga a király rendelte el, hogy segítsen a magyar népen, mely egész évben csak az adóhivatalba hordja a pénzt; hogy csak a kokojszásai közbirtokosság kétszáz ezer frtot fog kapni, (kimondva se hallottak soha ilyen summát a községben) akkora bankókkal fognak fizetni, hogy a szegény ember csak köhögve meri kimondani. Hogy minden koresma m. kir. koresma lesz — elveszik a zsidóktól. Akadt olyan bolond, aki azt is elhitte, hogy Tisza Kálmány lesz a cákkelner. Hamisítatlan italokat fognak mérni s a mi hasznát a koresma hajt, azon megint a község lakosai fognak osztani. Így segít a király a hű magyar népen. Csupa gyönyörű élet lesz azután.

Mindezeket az örvendetes dolgokat, melyek az esztendő elején mosolyogtak, tágult tüdővel szitta magába Venyige István, a kinél jobb ember nincs egész Kokojszáson a dohány és szesz italok tekintetében. Igaz, hogy ő már csak az édes apja emlékeztetével ér el azon időre, mikor még gazdagok voltak, mikor tizenhat ökröt járt ki az udvarból, hanem azért teins ur lesz ő halálos holtáig. Ugyis van nevelve. Az ökröt, lovat s egyéb mozgó jószágot már mind megitta, sőt alapos a gyanunk, hogy azt is megitta a mije soha se volt — az esztét, hanem azért azt mondja, „sohase volt még úgy, hogy valahogy ne lett volna.“

Hajdanában még maga kezelte a birtokát, de gazdálkodása csak annyiból állott, hogy megnézte a vetést mikor zöld volt, megnézte mikor sárga volt s meglátta a fűrt, ha kapóra jött, pedig elég gyönyörűség Kokojszáson a gazdálkodás, mert olyan kövér sik a határja, hogy a búza kalászt néha majdnem úgy kell megtámasztani, mint a szilva fát. De hát Venyige István szerint parasztnak való a munka. Ő nemes ember.

Az a pár holdnyi földeskeje a mi megmaradt alaposan be van táblázva a Fülgláb zsidónál. A jövedelmet ő rendszeren szesz italokba fektette, az italokat aztán magába fektette, amiért azok viszonzásul nem ritkán őt a földre fektették.

Fakadó tavasszal, midőn a regálé megváltásról szóló örvendetes hírek bimbózába mentek, a Venyige István szívébe újra beállított Fülgláb zsidóhoz némi nemű kölcsön irányában. — Megfizeti ősszel minden tartozását, annyi pénze lesz, hogy bankóval körül rakja háza falát.

Ugyan hol veszi a téns ur? kérdé a zsidó.

— A király adja.

— No biz annak van sok pénze, mindamellett elég vakmerő volt tamáskodni a dolog valószínűségében.

— Maga ahoz nem ért Jakab. Megveszi tőlünk a just drága pénzért. Mégis okos ember az a Tisza Kálmán, becslöm az esztét.

— No azt én is becslöm, de nem lehet rá betáblázni semmit.

— Ne féljen Jakab, bankó hullás lesz az ősszel, kifzetek mindent.

— Tudom, a teins ur nem maradt adós senkinek egy krajcárral sem, (egy krajcárral nem is).

Venyige István vigan kocogott haza felé, utba ejtvén a „Három rózsát“ aholott is annyira betörtül-között, hogy mikor hazaért, olyan állapotban volt a derék ur, amikor az emberre nézve ez a planéta nem létezik.

Felesége bár 16 évi hibátlan folytonosság mellett alaposan megszokhatta ez állapotot, természeténél fogva nem állja meg szó nélkül, kellő hangsúlyozással azt a mindennapi kérdést veti föl, hogy már megint tele vagy te borzák? természetesen minden eredmény nélkül.

A gazda azt mondja, hogy nem szólrá semmit, csak az orrával néz és a szemével hallgat.

— Hogy a tűz égetné meg az ilyen Venyigét, folytatja az asszony az elmélkedést.

Az ember rá se hederít, megszokta az efféle kedveskedéseket. Tudja már, hogy az asszonyok úgy vannak a nyelvtükkel, mint a diák a tollkészel, akkor is farag vele, mikor nem kell. Szótlanul lefekszik s abban a percben alszik, mint a kő.

Aztán a nyár haladt szokott következetességgel, Venyige István meg ivott, szokott kitartással. Kitélik a regáléból. Sebb útja nem lehet a bornak — szokta volt mondani — mintha venyigéről Venyigébe megy. Régi szenvedélyével, a lutrizással is felhagyott. Minek? Nincs szüksege ilyen kinos nyereségre. Ami különben helyes elhatározás is volt tőle. Mert a legrosszabb komplement, amit az Ur Isten tehet egy embernek, ha a lutrián nyerni engedi. Mintha csak azt mondaná neki: látod te

számár, másként nem tudok rajtad segíteni. Minek? O nem akar ingyen pénzt.

„Bort iszom én nem vizet
Tisza Kálmán majd fizet.“

dalolja a „Három rózsá“-ban.

Ezenben megérkezik az ősz is szittrke köpenyében s a bankó hullás egyre késik, sőt a Fülgláb zsidó ráteszi a kezét a Szent-Mihály napi árendára. Erősen hangsúlyozza, hogy neki a pénzre szüksege van. — A teins ur azt mondta, hogy ősszel temérdek pénze lesz, hát hol van?

— Persze hogy hol? Ha egy öt forintost látnék mindjárt komának hívnam, — tréfálkozik Venyige — hanem azért lesz, olyan bizonyos mintha itt volna.

De a zsidó tudja, hogy csak az a bizonyos, ami a markában van az embernek, annál fogva árverést kér a Venyige István földjeire a sok évi adósság törlesztésére s egy ködös novemberi napon a néhány holdnyi föld elmegy a többi után jobb gazdát keresni.

Az asszony sír, ri az előre láthatott katastrófa megtörténtén, koldusbotot, meghalást emleget. A gazda azonban könnyelműen veti oda. Ne pityeregj Lizi, „sohasesem volt úgy, hogy valahogy ne lett volna.“ Az asszony azzal fenyeget, hogy elmegy a háztól, nem lesz ott világ gyalázatjára, község szegényére, a férfi rá se hallgat, keserü méltósággal szavalja:

„Ősi telken ősi házban
Eltemet ha elpiáztam
Menybe visznek angyalok.“

— Oda biz a pokol fészkes fenekébe, fakad ki az asszony.

— Mindegy. — Ott is nemes Venyige István leszek én!

Kajabusz.

A KORZÓN.

Írta: Csillag Károly.
(Folytatás.)

A mostani korzócikket rossz fátum kíséri; éppen akkor, midőn a városi hatóságának szemrehányásokat akarok tenni, hogy a korzón még padok nincsenek, akkor értesülök arról, hogy a padokat már kezdik elhelyezni; a másik baleset pedig, hogy a hó esett, éppen ilyenkor havazik és kénytelen vagyok ígéretem dacára az időjárásra simpfelni.

Kezdem belátni, hogy Oroszországban még bajosabb volna korzócikketeket írni, ott mindig van hó és recensió és ha a hó megengedi is az írást, a recensió megnyirbálja.

Legutóbbi karcolatom miatt meginterpelláltak, mivel hőseimet egy padon szerepeltettem, holott a korzón akkor még pad sem volt.

Már megengedjék t. olvasók, hanem én ezt emberbaráti szempontból tettem, azt nem kívánhatják, hogy hőseimet le se iltessen, sőt mi több, egyik hősemet, ha még emlékeztetikben van a neve, Rómeót le sem iltetem, hanem felültettem és az elég kegyetlenség volt tőlem.

Hogy pedig a névtelen díjtalanul egy eszményi padra iltettem, ahhoz jogom volt Zomborban; Pesten az Erzsébet téren nem tehettem volna, mert ott a városi tölhelyek bérleje 3 krajcárt követelhetett volna a leültetett névtelenért.

Tehát csak egy kis fantázia kell mindenhez és van pad és minden, ami a körülményekhez szükseges.

Ezen az eszményi padon foglalkoztunk ezúttal én is helyet és az időjárás komorsága arra késztet, hogy meséljek.

Csak azt nem tudom, hogy karácsonyi vagy husvéti mesét mondjak.

A kalendáriom husvétot, az időjárás pedig karácsonyt mutat.

Megmaradok a husvét festésénél és mondhatom, hogy nagy elszántság részemről, mivel éppen a harmadik husvétit tárcát kell reggel óta megírnom.

De hiszen most megint azt kérdezhették, hogy miféle összefüggésben van a husvét a korzóval.

A korzó is, meg a husvét is minden évben megújul, mindkettő a művészetet támogatja, a husvét a tojásfestészetet, a korzó meg a versköltést, mindkettőnek meg vannak a szentjei, mindkettőnek meg van a báránykaja, mindkettőnek áldozatot kell hozni, kivált mikor tárcacikkezni kell róluk.

S a „surrexit“ ide is, oda is illik; mert elég sajnos, így panaszkodnak a lusta emberek, hogy előbb föl kell kelni az ágyból és csak úgy lehet sétálni menni, és ime ez az oka, amiért reggeli 8 órákor a zombori leányokkal találkozni nem lehet.

Es benne lévén a szójátékok veszedelmében, azt kérdezem, hogy miben hasonlítanak husvétkor a lányok meg a korzó?

— Abban, hogy ezt is, meg azokat is öntözni szokták, csak hogy a konzót a szárazság ellen, a lányokat — a lustaság ellen.

Már megengedjék tisztelt hölgyeim, tudok én jobb fogalmat alkotni önkörről, de mikor a korzó oly üres — és amiről önk nem tehetnek, hogy havazik — lehetetlenség az élcelkedést kikerülni.

De azért ne tessék hinni, hogy abszolte tárgy nélkül maradtam.

Szélben és hóban kimentem a korzóra megnézni, ugyan kinálkozik-e valami a friss számba.

Egyetlenegy élő alakkal találkoztam.

17 és 71 év között lehetett az a hölgy, de úgy láttam, hogy jobban közeledik a 71 felé.

Kiváncsi voltam, hogy ugyan mit sétál ez a téli kép, No. 2 most ebben a zivatáros időben?

De nem is kellett megszólítanom, mert ő meg-előzött.

— Mondja kérem, — szólit meg — ön az, aki a korzócikketek írja?

... nem tudtam, hogy ez mit jelent; hamarjában elgondoltam, hogy nem irtam-e valami bolondot, amivel talán a téli kép No. 2-öt megsértettem... ártatlannak éreztem magamat.

— Sajnálom kérem, hanem igenis én vagyok az.

— Hát tudja-e kis hamis — így folytatja a téli kép No. 2 — hogy miért jöttem én a korzóra most?

— Legelni nem jöhetett, azt elképzelhetem magamban, mert a fűvet mind eltakarta a hó, vagy ibolyát szedni? az is igen bajos.

— Nagysád talán elvesztett valamit, én láttam is — mondám — hogy mit.
— Mit? kérdezte kíváncsian.
— Az éveit!
— Oh ön gonosz, ön engem csufol;
No jó, nem csufolom, hanem hát még mindig nem tudtam hogy miért jött a korzóra.
Elkezdettem vele tehát az udvariasság hangján és aztán kislítottam, hogy azért jött éppen ma a korzóra sétálni, mivel rajta kívül senki sem lévén ott, kénytelen legyen róla az újságba írni!
— Oh kérem, irtak már én rólam a lapokban is, amennyi bálon voltam, mindannyi után kinyomtattak... a lapokban, már verset is irtak hozzám!
— Igen, olvastam és tudom is, hogy ki írta — mondám.
— Ön tudja?
— Igen, azt Gárdonyi írta!
— Hiszen az még a múlt században élt — mondá a téli kép No 2 nagy megbotránkozással.
— És ön nem élt még akkor? — A téli kép ott hagyott, látta, hogy újságíróval boldogulni nem lehet s tovább mentem magam is és találkozom egy kisasszonnyal, aki ugyanezek elpanaszolta baját, hogy segítsek rajta.
Nálam ugyan nem volt panaszfölvételi nap, mint a járásbírósnál éppen, de azért meghallgattam. Nemrégiben volt egy bál és ő is ott volt és dacára ennek, a neve nem volt kitéve az újságban, ez már mégis csak sok!
Megfogtam a kis lányt kezénél és utána siettünk a téli kép No 2-nek és mikor együtt volt a kettő, azt mondtam nekik:
— Tudják, mit tegyenek, hogy a nevük a lapban megjelenjen?
— Mit?
— Férjhez menjenek mindketten, akkor ott lesznek a Hymen rovathban.
Az egyiknek korán, a másiknak elkészenen adtam a jó tanácsot.

(Folyt. köv.)

Naptár. Aprilis.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
19 Pént.	N. Péntek	N. Péntek	7 N. Péntek
20 Szom.	N. Szomb.	N. Szomb.	8 Herodion
21 Vas.	F. Husvétv.	F. Husv. v.	9 Husvét v.
22 Hétfő	Husvéthétfő	Husv. hétfő	10 Husvét h.
23 Kedd	Béla vért.	Béla	11 Antipas
24 Szer.	György	György	12 Vazul
25 Csüt.	Márk ev.	Márk ev.	13 Antem.
26 Pént.	Kililt pápa	Kletus	14 Márton

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Helyettesít: Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1497. szám.
k. ig. 1889.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zsablyai járás Gyurgyevó nagyközségében leköszönés folytán megüresedett, 700 frt évi fizetéssel és természetbeni lakással javadalmazott községi jegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Kik ezen állásra pályázni óhajtanak, kötelezettek az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában előirt képesítésüket, a magyar, szerb és német nyelvbéli ismeretüket, eddigi alkalmazásukat és erkölcsi magaviseletüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket **f. évi április hó 28-ig** bezárólag alulírottához benyújtani.

Kelt Zsablyán, 1889. évi április hó 10-én.

Raics Miklós,
főszolgabíró.

3-2

Hirdetmény.

Van szerencsém a t. c. közönség becses figyelmébe ajánlani friss töltésű

ásványvizeimet,

továbbá bátor vagyok a t. c. közönség tudomására hozni, hogy a rég ismert és jó hatással bíró

borszéki viz főraktárát

birom, és az alant jegyzett áron vagyok képes a t. c. közönség b. rendelkezésére bocsájtani, u. m.:

1¹/₆ lit. üveg 25 kr. Tisztelettel
1 " " 20 kr.
1/2 " " 15 kr. Sztrilich Zsigmond.

12308. sz.
tkvi 1888.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajthatónak Igyuski Mladen végrehajtást szenvedő elleni 300 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 4892. sz. tjkvben Igyuski Mladen nevében álló A. 1. sor 23052/c hr. sz. 1287²/₁₂ ölyni szántóra 152 frt, 2. sor 23055/c hr. sz. 1 hold 42⁴/₁₂ ölyni szántóra 179 frt, 3. sor 23608/c/1. hr. sz. 1 hold 242²/₁₂ ölyni szántóra 64 frt és pedig utóbbi ingatlanra 15. sorsz. alatt Igyuski Vászka Kamenov javára, végrehajtható zombori takarékpénztárnak közjegyzői okiraton alapuló követelésének bekebelezetéseért előjegyzett tulajdonjogra való tekintet nélkül; végre A. 1. sor 23697/3/a sorsz. 1023 öly szántóra 121 frt-ban ezennel külön-külön megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1889. évi május hó 17-ik napján délelőtti 9 órakor a zombori kir. telekkönyvi hatóság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1888. évi december hó 30-án.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Eladó házak Zomborban.

A Zombori Takarékpénztár tulajdonát képező következő házak, ugymint:

I. a szivaci uton levő, volt Akkermann-féle, két utcára nyíló korsma-épület és 632⁷/₁₂ öly udvar és kert.

II. a vásártéren levő ugynevezett Csillag-kocsmá és 888 öly beltelek.

III. az előbbinivel szomszédos, szintén a vásártéren levő 573. sz. cserépfedélű ház és 423 öly udvar s kert szabadkézből eladók, esetleg három évre bérbe is adatnak.

Bővebb felvilágosítást ad

a Zombori Takarékpénztár
Igazgatósága.

6-2

2448. szám. Bács-Bodrogh megye apatini járás főszolgabírájától.

Pályázat.

Az apatini járáshoz tartozó alábbi községekben a segéd- és kezelőszemélyzeti létszámban rendszeresített kertési állásokra ezennel pályázat hirdetik s pályázni kívánók felhivatnak, hogy Bács-Bodrogh megye 6/kgy. 1887. sz. szabályrendelete értelmében felszerelt kérvényüket **folyó évi április hó 28-ig** ezen szolgabírósnál nyújtsák be.

A betöltendő állások a következők:

- I. Apatinban 42 frt évi fizetéssel.
- II. Bogojeván 25 frt évi fizetéssel s az általa a községi faiskolában nevelt és nemesített facsemeték eladási árának 25%-a.
- III. Doroszlón 25 frt évi fizetéssel és 2000 öly föld hasznélvezetével.
- IV. Monostorszeghen 100 frt évi fizetéssel, természetbeni lakással, mely után az adót a község fizeti.
- V. Ó-Sztrapáron 150 frt évi fizetéssel.
- VI. Prig-Szt-Ivánon 40 frt évi fizetéssel.
- VII. Szóntán évi 180 frt és szabadlakás, mely után az adót a község fizeti.

Apatin, 1889. április hó 13.

Ribiczey Béla,
főszolgabíró.

2-1

26. szám. Az apatini járás főszolgabírájától.
k. ig. 1889.

Pályázat.

Bogojeva nagyközségében megüresedett községi orvosi állásra pályázat hirdettük s a választás ideje **folyó évi április hó 30. napjának délelőtti 11 órájára** Bogojeva község-házához tüzetik ki.

Ezen állással következő javadalmazás van egybekötve:

1. 500 frt évi készpénz fizetés;
2. 30 kr. nappali és 60 kr. éjjeli látogatási díj és
3. 20 kr. halottkémlési díj, miután a megválasztandó orvos a halottkémlést is teljesíteni tartozik.

Pályázni óhajtok felhivatnak, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 143. §. és az 1886. évi XXII. t. c. 73. §-ában megkivántató feltételeket és a magyar nyelv bírást igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket folyó évi április hó 24-éig bezárólag ezen szolgabírósnál nyújtsák be.

Később érkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Apatin, 1889. évi április hó 9-én.

Főszolgabíró szabadságon:

Harlikovits,

szolgabíró.

3-2

Tessék kérni

dr. Kemmerich tanár

MÚSKIVONATÁT,

(Gyár: Santa Elena Dél-Amerika.)

és meg fog győződni, hogy ez

kiadóbb és ízletesebb,

minden eddig ismert húskivonatnál.

Kapható Zomborban: Heindlhofer Róbert, Falcione Gusztáv, Mayer és Thum és Weidinger S. és Zs. urak kereskedéseiben. 15-14

320. szám.

Kovil-Szt-Iván községe.

k. ig. 1889.

Árlejtési hirdetmény.

Kovil-Szt-Iván községi népiskola építésének tervei és költségvetési előirányzata a tekintetes vármegyei alispáni hivatalnak 7002./1889. sz. rendeletével jóváhagyván, ezen építkezésnek vállalkozó általi elkészítése határozottat el.

Ennek folytán a titeli főszolgabíró vezetése alatt Kovil-Szt-Iván község-házánál megejtendő árlejtés határideje **f. évi május hó 1-ének délelőtti 9 órájára** tüzetik ki, mely árlejtésre a vállalkozni szándékozik azon figyelemzettel hivatnak meg, hogy 8402 frt 42 krnyi megállapított költségvetési összegnek megfelelő 10%-nyi bánatpénzzel ellátva, a kifizető napon jelenjenek meg.

A tervek, költségvetés és az építési feltételek a hivatalos órák alatt Kovil-Szt-Iván község jegyzői hivatalában tekinthetők meg.

Kovil-Szt-Ivánon, 1889. évi április hó 10-én.

Milivojevic Fülöp,
bíró.

Vracarics Glisó,
jegyző.

13047. sz.

tk. 1888.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajthatónak Lugumerszky Jován Trifunov végrehajtást szenvedő elleni 300 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 4608. sz. tjkvben foglalt A. 1. sor 23199. hr. sz. 1451²/₁₂ ölyni szántóra 100 frtban, az 5. sor 24420. hr. sz. 1 hold 428⁴/₁₂ ölyni szántóra 140 frtban, ugy a zombori 6627. sz. tjkvben foglalt A. 1. sor 24341-24342. hr. sz. 3 hold 816 öly föld és 951/a. ö. i. sz. házra 1059 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1889. évi május hó 18-ik napján délelőtti 9 órakor a zombori kir. telekkönyvi hatóság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889. évi március hó 25-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.